

LETO XXIII. Stev. 93

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1952 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO".

Peti plenum zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije

Jugoslavija je v določenenem smislu
VEST MIROLJUBNIH LJUDI

Na plenumu je govoril tudi predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva tovariš Tito — Aleksander Ranković je podal referat o političnih in organizacijskih vprašanjih Socialistične zveze — Iz referata Dobrivoja Radosavljevića o delu za izboljšanje družbenega položaja žensk

Brioni, 19. apr. (Tanjug). — Včeraj ob devetih se je pod predsedstvom Josipa Broza Tita v Gardnem domu na Brionih začel peti plenum zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Plenum je sprejel naslednji dnevni red: prvič, politična in organizacijska vprašanja Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, o čemer je poročal Aleksander Ranković; drugič, nadaljnje delo za izboljšanje družbenega položaja žensk, o čemer je pisemen referat predložil Dobrivoja Radosavljević, ki se zaradi bolezni ni mogel udeležiti plenuma; in tretjič, razno.

Potem ko so z minuto molka počastili umrle člane plenuma Mošo Pijada, Vladislava Ribnikarja in Savo Kosanovića, je povzel besedo Aleksander Ranković. Po referatu, ki je trajal dve uri, je predsednik zveznega odbora SZDLJ Josip Broz Tito prekinil sejo plenuma, ki se je nadaljevala popoldne ob 15.

Popoldne so v diskusiji o referatu tovariša Aleksandra Rankovića sodelovali Marko Vujačić, Dušan Čalić, Kolj Siroka, Vlado Zečević in predsednik zveznega odbora Socialistične zveze tovariš Tito.

Po govoru predsednika Tita je plenum sprejel referat, ki ga je podal Aleksander Ranković.

Plenum SZDLJ je danes ob desetih nadaljeval z delom. Tovariš Aleksander Ranković je odprl debato o drugi točki dnevnega reda: nadaljnje delo za izboljšanje družbenega položaja žensk. V diskusiji so sodelovali Zlatan Sremec, Dušanka Kovačević, Vladimir Simić, Marijan Breclj, Josip Petjan, Ivan Božičević, Vječeslav Holjevac, Pavle Gregorić in Edvard Kardelj.

Nekaj po 15. uri je V. plenum Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije končal delo.

Predsednik Tito govori na plenumu

GOVOR TOVARIŠA TITA

Med razpravo o referatu Aleksandra Rankovića je imel predsednik SZDLJ Josip Broz Tito na petem plenumu Zveznega odbora SZDLJ naslednji govor:

Tovariši in tovarišice! Mislim, da je bil referat tovariša Rankovića, ki smo ga slišali, dovolj izčrpen, čeprav ni posegal v vse

podrobnosti posameznih načelih vprašanj. Upal sem, da bo prav zaradi tega razprava tu širša, ker so v referatu navedeni problemi zelo važni. To so problemi in težave, na katere zadevamo sleherni dan tako na področju zunanje politike kakor tudi v našem notranjem razvoju.

Jugoslavija nima razlogov, da bi spreminjala svoja gledišča

Zadnje čase imamo, kar je vsemu svetu že dobro znano, nov spor, ki se je razvil med našo državo in vzhodnimi deželami, deželami socialističnega tabora, za kakršne se imajo. Že čisto smo javno, v tisku in govorih, pa tudi v zdravnicah s sovjetskimi tovariši pojasnjevali, kakšno je naše gledišče glede taborov. Zdej bi rad povedal, da je v sedanjem sporu bistveno prav to, da smo ostali vztrajni pri svojem gledišču, da se ne želimo vključiti v noben tabor in da tega ne želimo zato, ker bi s tem izgubili tisto vlogo, ki jo ima Jugoslavija v svetu in ki nam omogoča neodvisno stališče v izražanju naših misli o vseh vprašanjih, tako notranjega kakor tudi zunanje-političnega značaja. To je tisto, kar je slo sovjetskim tovarišem najbolj na živce.

Tovariši, sedanjega spora ne bi hotel dramaturizirati. Mi smo sicer upali, da ne pojde prek ideološkega terena, ker so tudi sami sovjetski tovariši spodbudili, da imamo lahko na ideološkem terenu nekatera različna gledišča, da pa po državni liniji zato ne bi smeli priti do sporov, marveč naj bi se v tem oziru raz-

vijali med našima deželama normalni odnosi tako, kakor je bilo predvideno v beograjski deklaraciji, pozneje pa tudi v deklaraciji, ki smo jo sprejeli v Moskvi.

Pri nas se zdaj dostikrat sprašujemo, ali jim sploh lahko še verjamemo, ko smo se že drugič znašli v neugodnem položaju. Menim, da bi bilo napačno, če bi stvari postavili tako, da jim nikoli več ne smemo verjeti. Po mojem mnenju ima tu glavno vlogo subjektivni element, oziroma gledišče posameznih vodilnih ljudi, ki se še ne morejo otresti

Albanska gonja ne prispeva k dobrim stikom

Ene izmed posledic sedanjega spora in nezdružene razprave smo se danes že dotaknili. Tovariš Kolj Siroki je povedal, kaj se dejansko dogaja na Kosovu, na drugi strani pa v Albaniji govore in pišejo o razmerah na Kosovu. To je, tovariši, stvar, ki vzbuja mnogo več zaskrbljenosti, kakor, denimo, naša ideološka trenja. Težko je verjeti, da to samo stvar albanskih voditeljev; po mojem mnenju je to sad bolj ali manj na hitro roko zasnovane taktike, usmerjene na slabitev Jugoslavije kot države in njenega ugleda. To naj bi pokazalo, da Jugoslavija baje ni uredila niti narodnega vprašanja, da v Jugoslaviji preganjamo narodne manjšine itd. Ta poskus, da bi diskreditirali Jugoslavijo, se kaže na vseh linijah: ta poskus sega od ideološkega in teoretičnega na politično in gospodarsko področje in sploh na ves notranji sistem. Kdo nam jamči, da jutri ne bodo storili

starih nazorov glede stikov med socialističnimi deželami. Ne glede na to, da so delno popravili stalinistične težnje v svoji politiki, imajo te težnje še zmerom korenine v sovjetski politiki nasproti drugim deželam, kakor nasproti Jugoslaviji tako tudi nasploh.

Ko pa pravim, da tega našega spora ni treba dramaturizirati, gledam na vso to stvar kot na časovno obdobje, ki ne bo trajalo tako dolgo in v katerem bodo sovjetski tovariši spoznali, da Jugoslavija takšna, kakršna je, nima nobenih razlogov, da bi spreminjala svojo politiko in svoja gledišča. Mi smo na podlagi izkušenj prišli do trdnega prepričanja, da smo na pravilni poti in da bi bil odmik od te poti, spreminjanje naše politike škodljivo ne samo za naše notranje razmere, marveč tudi za nadaljnji socialistični razvoj, za razvoj socialistične misli v svetu nasploh. S tem ne bi pripevali k ublažitvi sedanje napetosti na svetu. Prepričan sem, da bodo nekega dne prišli do spoznanja, da Jugoslavija trdno stoji na svojih pozicijah, da ima kot takšna koristno vlogo v sedanjih težavnih mednarodnih odnosih in da s svojim stališčem ne ogroža Sovjetske zveze, marveč nasprotno, z njo koristi Sovjetski zvezi in vsem tistim, ki žele mir in dobre odnose na svetu.

enakega poskusa tudi v Vojvodini, tam, kjer imamo močne narodne manjšine, Madžare in druge, ki bi tako omajali našo notranjo enotnost, da bi diskreditirali naš sistem in način obravnavanja narodnega vprašanja v naši deželi. Seveda tu ne smemo popustiti. Mi moramo reagirati na dostojanstven način, ne da bi se spuščali v nekakšno pričrarsko polemiko.

Toda dejstva moramo poudarjati. Mi moramo do določene mere povedati, kaj je v ozadju vsega tega. Moramo povedati, da je to škodljivo. Če imamo vzrok, da se jezimo, a po mojem mnenju ga imamo, tedaj se moramo predvsem jeziti spriču takšnega njihovega neprimerne gledišča, prav zaradi takšnih poskusov, kakršne delajo zdaj, da bi zastupili odnose med narodnimi manjšinami in o čim deli naših narodov. To bomo morali morda povedati tudi

v boljši, uradni obliki. Sicer pa smo že povedali, da ta gonja nikakor ne prispeva k dobrim stikom med našima deželama, toda to še ne zadostuje. V tem oziru bomo morali storiti še nekatere ukrepe.

Malo prej sem rekel, da ne smemo tega našega spora dramaturizirati. Tega tudi zato ne smemo storiti, ker vidimo, da tudi v Sovjetski zvezi goje želje, ki so jih izrazili nekateri tovariši, kakor se

je zgodilo ondan v govoru tovariša Hruščeva v Kremlju, ko je govoril o potrebi po dobrih stikih med našima dvema deželama.

Povedati smo morali resnico o madžarskih dogodkih

Tovariši, govorili smo že o tem, pa tudi tovariš Ranković je tu rekel, da bi bil moral jaz po-

Nam zdaj očitajo tudi to, da zelo ostro reagiramo na njihove nepravilne obdolžitve nasproti Jugoslaviji. Znano pa vam je, da pišemo zelo malo, zelo redko in da pri tem pišemo bolj blago in da nudimo več argumentov. Ne spuščamo se v nekakšno polemiko, marveč navajamo, da so storili to in to, da pa smo mi govorili in delali to in to itd. Na nas bi radi zdaj prevalili krivdo za nekatere važne stvari. Glede Madžarske vztrajno stojimo na stališču, da zadene Jugoslavijo velik del krivde za dogodke na Madžarskem. Toda na tem ni niti trohice resnice. Nasprotno, mi smo opozarjali na morebitne slabe, negativne posledice politike, ki jo je uveljavljala Rakosyjeva klika, in to so sami priznali. Priznali so pred nami, da je ta politika povzročila zelo težaven položaj. Ko pa je prišlo tam do tragičnih dogodkov in do posledic teh dogodkov, ki so neogibno morali škodovati tudi ugledu Sovjetske zveze v svetu, so hoteli odvrniti od sebe odgovornost in jo napraviti nam. Seveda tu nikoli ne bomo mogli popustiti, tu se ne bomo nikoli strinjali s trditvijo, da smo krivi, ker nismo ničesar zakrivali. Tudi če smo z njihovega gledišča kaj zakrivali, tedaj je naša krivda samo v tem, da ne bomo nikoli prevzeli nečesa nase, kar ni bilo od nas odvisno, ker nismo nič prispevali, da bi prišlo v posameznih deželah do razvoja v negativni smeri.

NAŠA SPOMENICA OZJEMU RAZOROŽITVENEMU ODBORU OZN

Od namenov k dejanjem
da bi se zagotovila pomirjenje in medsebojno zaupanje na svetu

Beograd, 19. apr. (Tanjug). Pred dobrim tednom dni je državni sekretar za zunanje zadeve na poziv generalnega sekretarja OZN predložil ožjemu odboru razorožitvene komisije OZN svojo spomenico, v kateri je podrobno obrazložil naše lanske predloge o začetnih razorožitvenih sporazumih. Odbor je spomenico proučil. V naslednjem jo zdaj objavljamo v celoti.

Jugoslovanska vlada z zadovoljstvom sprejema možnost, ki se ji je ponudila z vabilom, poslanim po generalnem sekretarju OZN, da pred ožjim odborom razorožitvene komisije OZN obrazloži svoj predlog z dne 10. julija 1956. V tem pozivu, kakor tudi v pozivih vladam Indije, Japonske in Norveške vidi jugoslovanska vlada nov dokaz, da se priznava in upošteva upravičeno in razumljivo zanimanje dežel, ki niso v ožjem odboru za problem razorožitve. V tem se — po mnenju jugoslovanske vlade — tudi izražata bistveni napredek v smeri vsestranskega proučevanja pobud teh dežel v okviru ožjega odbora.

Sodeč, da je problem razorožitve življenjskega pomena za ves mednarodni odnos in za ohranitev miru na svetu, mu je jugoslovanska vlada vselej posvečala največji pomen in uporabila vsako priložnost opozoriti na potrebo, da bi na tem področju dose-

li čimprej neposredne in praktične rezultate. Iz teh razlogov je kot članica razorožitvene komisije OZN 10. julija 1956 podala svojo resolucijo. Operativni del te resolucije poziva članice ožjega odbora:

1. da si nadalje prizadeva doseči sporazuma o splošni razorožitvi;

Oboroževanje eden glavnih činiteljev mednarodne napetosti

Kriza v mednarodnih odnosih je konec minulega leta začasno prekinila daljšo dobo pomirjevanja na svetu in še bolj poudarila nevarnost, ki jo za svetovni mir predstavlja današnji položaj v oborožitvi, ko lahko vsak mednarodni spopad pomeni resno nevarnost za človeštvo. Ta kriza je še enkrat ostro podčrtala potrebo čim hitrejši in učinkovite rešitve razorožitvenega vprašanja ter pokazala, da oborožitvena tekma in stalno uvajanje novih sredstev za množično uničevanje ne le kažejo na napetost v svetu, marveč so tudi eden glavnih činiteljev, ki prispevajo k tej napetosti. Izkušnja iz prve in druge svetovne vojne lahko le okrepe upravičeno skrb v zvezi s tem,

2. da si prizadevajo čimprej doseči sporazum o začetnih razorožitvenih ukrepih, ki so praktično mogoči, in o oblikah ter vrstah praktičnih ukrepov na področju jedrske oborožitve ter zmanjšanja vojaških izdatkov.

Jugoslovanska vlada meni, da bistvo teh predlogov tudi v sedanjih pogojih popolnoma ustreza položaju in predstavlja učinkovito pot do lažje rešitve odprtih vprašanj na področju razorožitve.

Lahkomiselno upanje, da človeštvo ne bo šlo v novo vojno glede na strašne izkušnje iz prve svetovne vojne, je imelo za posledico, da pravočasno ni bilo ukrepov proti obstoju in razvijanju vojnih žarišč, zlasti proti naraščajoči oborožitveni tekmi, kar je hkrati neposredno prispevalo k izbruhu druge svetovne vojne. To se danes ne bi smelo ponoviti.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sporazum z Bolgarijo o plovbi po Donavi
Sofija, 19. apr. (Tanjug). Danes so v Sofiji podpisali sporazum med Jugoslavijo in Bolgarijo o plovbi po Donavi. Pogajanja so bila v Sofiji od 16. do 19. aprila.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 20. aprila
Spremenljivo do pretežno oblačno. Predvsem v vzhodni Sloveniji nekaj padavin. Temperature ponoči med 2 in 8, v Primorju do 8, podnevi do 18 stopinj C.
Stanje vremena
V srednji Evropi dotekajo hladne zračne mase, ki povzročajo oblačno vreme s padavinami v teh predelih. Vzhodni Atlantik in zahodno Evropo pa je zafal bladen zrak, ki se polagoma na je zafal proti nam in bo že jutri vplival na vreme pri nas.

Govor tovariša Tita na V. plenumu SZDL Jugoslavije

(Nadaljevanje s 1. strani)

meru Poljske in Madžarske. Vi, ki ste bolj povezani z ljudmi spodaj, veste bolje kakor jaz, kako mučno so, denimo dogodki na Madžarskem, vplivali na razpoloženje naših narodov. Razumljivo je, da so imeli madžarski dogodki določen odmev v naši državi in da smo morali našemu ljudstvu povedati tisto, kar je moralo vedeti, da bi se ljudje pomirili. Javno je, da so stvari, ki smo jih povedali, zelo neprijetne. Toda te stvari držijo. Da ni bil položaj tako kritičen, kakor je bil tiste čase, bi morda ne bili v tako ostri, odkriti obliki povedali teh stvari. Morda bi bilo to ostalo v naši Zvezi komunistov, v našem vodstvu, morda bi zvedeli za to samo naši vodilni ljudje. To pa ni zadostovalo prav zaradi položaja, ki je takrat nastal, mi smo morali govoriti tako, da bi naše ljudstvo vedelo, za kaj gre. Sovjetskim tovarišem pa to ni bilo po volji in zato so tako ostro reagirali. Napisali so celo vrsto člankov, ki so šli za pored po vseh deželah, tja, kjer so komunisti na krmilu, in tja, kjer niso, kjer pa delujejo komunistične partije.

Ali smo zdaj, pod pritiskom težnje določene moralne obsodbe, ki so jo izrekle te partije, morali poklekniti in priznati, da smo storili napako, da nimamo prav? Ne, tovariši, tega nismo smeli storiti. Mi zdaj nismo odgovorni

samo našim narodom, mi smo odgovorni napredni javnosti nasploh, delavskemu gibanju in napredni javnosti vsega sveta. Mi smo odgovorni kot država in kot partija. Mi smo odgovorni in zato je naša zunanja politika jasna. Naša zunanja politika sloni na sodelovanju z vsemi deželami, ki žele to sodelovanje na enakopravnih temeljih, brez vmešavanja enih in drugih v notranje zadeve. Tu je tudi vprašanje aktivne koexistence, ki jo želimo na svetu in ki je v sedanjem težavnem položaju zelo važna. Tudi zato nismo mogli popustiti in ne bomo mogli popustiti niti v prihodnje.

Zdaj pa skušamo v večini dežel socialističnega tabora napeljati razpravo na nekakšno dozvedno tovariško kritiko. Moram pa vam reči, tovariši, da je ta tovariška kritika včasih hudo tendenciozna. Začne se lepo v prikazovanju razmer pri nas, potem pravijo, da žanjemo uspehe v tem in onem, pravijo, da smo postavili na noge industrijo itd., potem pa naštevajo celo vrsto negativnih stvari, ki so jih našli v našem tisku in ki jih mi sami kritiziramo, in nadaljnje prikazovanje grade samo na tem, zaključijo pa ga s trditvijo, da je ves naš sistem zanič, da ne delavsko samoupravljanje ne naš komunalni sistem, ki ga upostavljamo, in sploh vse drugo ni dobro. Takšne trditve zdaj servirajo svojim narodom.

dar pa bo napačil dan — ki morda ni več daleč — ko bo začela polagoma pojemati ta nepravilna,

neodkritosrčna, netovariška pravica, ki jo razvijajo proti nam. Toliko o tem, tovariši.

Naše novinarstvo lahko mnogo prispeva tudi glede podpiranja naše zunanje politike

Zdaj pa bi rad nekaj povedal tudi o vprašanju našega tiska, o čemer je govoril v referatu tovariš Ranković. Vem, da nekateri naši novinarji ne bodo z velikim navdušenjem sprejeli tega dela referata tovariš Rankovića, rečem pa, da se s tovarišem Rankovićem v tem oziru docela strinjam. Tovariš Ranković je zelo zgosteno in kratko pojasnil nekatere stvari, o katerih bi lahko povedali mnogo več. Mi yemo, tovariši, pa tudi vi kot predstavniki Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije morate vedeti, da so bili na kongresu novinarjev nekateri posamezniki, ki so skušali vsiliti kongresu svoja nepravilna gledišča o vlogi novinarjev v naši državi. Po mojem mnenju je tu vendarle prišlo do določenega prodora nekaterih ljudi.

Jasno je, da hočemo imeti z Zahodom dobre stike. Naši stiki z Zahodom niso takšni, kakršne je imel Stalin nekoč v tem smislu, da je to, kar imamo mi, najboljša, da pa njihovo ni zanič. Mi smo od Zahoda marsikaj prevzeli in marsikaj bomo še vzeli, ker je Zahod cela stoletja gradil svojo kulturo, znanost in drugo, kar moremo in moramo uporabljati. Toda jemati od Zahoda družbene elemente iz današnjega sistema, kakršnega imajo na Zahodu, in prenašati jih v naš socialistični sistem, to bi pomenilo ne samo zvođenost tistega, za kar smo dajali kri naših možkih, deklet in otrok, naših borcev, marveč še več, to bi pomenilo, da bi prišli v razmere, o katerih bi lahko rekli, da so anarhizem, ki pa vodi k nečemu, kar ni v nobeni zvezi z urejenim državnim organizmom, z močnim notranjim državnim sistemom.

Mi nimamo nobenih pomislekov proti svobodnemu razvijanju misli naših ljudi. To morajo biti. Boj mnenj mora biti. So pa nekatere stvari, ki so splošne in ki morajo biti splošne, in to je tisto, za čimer težimo, to je tisto, kar hočemo in kamor gremo, to je splošna linija našega razvoja. Mi hočemo zgraditi socializem, mi hočemo zgraditi takšne družbene odnose, v katerih bo imel vsak naš državljani človeka vredno

življenje. Temu cilju moramo podrediti vse. Mi torej ne moremo zdaj dopustiti, da bi vlada naše dežele uveljavljala eno zunanjo politiko, posamezni novinar pa zato, ker mora razvijati svoje misli, meni, da je vzvišen nad vsem, da mora ustvarjati javno mnenje in zaradi tega podirati tisto politiko, ki jo inavgurira in s katero se naše ljudstvo strinja. Jasno je, da je v takšnem primeru ogromna večina na drugi strani, da je skupnost na drugi strani, on pa je sam. Kdo ima prav? Večina ima prav! Zato takšne stvari ne moremo dovoliti in zaradi njih (kar vprašajte tovariša Kočo!) se moramo čisto prerekati. Naš ugled trpi zaradi

Svojo vlogo na svetu moramo še okrepiti

Rad bi vam povedal še nekaj besed. Tovariš Ranković se je v svojem referatu dotaknil vprašanja Srednjega vzhoda. Jasno je, da je položaj tam zelo težaven in pričakovati tudi ne smemo, da bi tam lahko v kratkem prišlo do določene stagnacije, da bo tam moč kmalu doseči pomiritev. Tega še ne smemo pričakovati. Težične napetosti, ki je bilo pereče tu v Evropi, se je preneslo na Srednji vzhod. Mi smo to pričakovali in predvideli. Kaj pa more storiti Jugoslavija tu? Jugoslavija lahko samo vpliva kot činitelj, ki se bori za pomiritev; za popuščanje napetosti. Jugoslavija lahko samo prispeva svoj veliki ugled, ki si ga je priborila pri miroljubnih narodih na svetu. Jugoslavija je v določenem smislu vest miroljubnih ljudi in s tem dejstvom lahko mnogo stori. Seveda moramo to svojo vlogo na svetu še okrepiti, toda ne tako, da bi se opredelili za to ali ono silo, za ta ali oni blok, marveč tako, da bomo neodvisno in z vsemi deželami upostavljali kar najboljše stike. Glejte, na primer, Jugoslavija je bila pred nekaj leti v Indiji še malo znana. Indija se je tudi v zunanji politiki malo zmenila za Jugoslavijo. Tistih časov se dobro spominjate.

kakega člančiča, ki ga je nekdo napisal na svojo roko in misli, da je to nekaj pametnega in najboljšega. V resnici pa to ni dobro in to omenjam danes zato, da bi naši tovariši novinarji vedeli. Seveda ne govorim o vseh novinarjih, ker bi bila nesreča, če bi bili vsi takšni. To je samo neznamenit del, ki pa se včasih zelo glasno oglašča.

Naše novinarstvo, ki ima v naši izgradnji notranjega sistema velikansko vlogo, lahko mnogo prispeva tudi glede podpiranja naše zunanje politike. To sem rekel tudi na nedavni večerji z novinarji. Za to je potrebno, da se naši novinarji temeljito seznanijo in vključijo v pot, ki jo ubira naša dežela in ki jo je priznala ne samo večina našega ljudstva, marveč vsi napredni ljudje na svetu. Vsak naš človek, ki potuje v kako tujo deželo, na Vzhod ali kamor že, bo videl, kako zelo je narasel ugled naše dežele v zunanjem svetu. Zakaj bi potem dovolili, da bi nam to podirali? To ni potrebno in to se ne bi smelo dogajati.

stike z deželami na Srednjem in Daljnem vzhodu, hkrati kažemo, v katero smer, edino možno se mora obrniti naša dežela tudi v gospodarskem oziru, seveda ne da bi pri tem zanemarjali Zahod. Zato se morajo naši stiki s temi vzhodnimi deželami ne le boljšati, marveč tudi razširjati na druge dežele.

O gospodarskih problemih je govoril tovariš Ranković dovolj izčrpno. Menim, tovariši, da čakajo Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije zdaj važne naloge. Zdaj je prikratk po vojni jasno, katero pot moramo ubrati v razvoju našega kmetijstva, ki mu res pripisujem velikanski pomen. Vse naše sposobnosti in energija morajo biti, seveda ob razvijanju industrije in drugega, zdaj usmerjene na povečanje proizvodnje v kmetijstvu, tako da se bo kar najbolj razširilo in zboljšalo. O tem bomo še razpravljali. Toda vse kaže, da je tu že nastal prelom. Prelom je nastal tudi v glavah ljudi, čeprav je morda tu pa tam še nekaj trdih glav. Takšni posamezniki ne morejo imeti bistvene vloge, ker se je pri ogromni večini naših kmetov že pokazalo, da so razumeli, kaj hočemo, in da je nastal pri njih prelom. Kmetje so razumeli, da nočemo uničiti kmeta kot družbenega činitelja, ki ima pri nas važno vlogo, namreč, da zares hočemo, da na drugačen način pride do svojih najboljših življenjskih pogojev, ne pa tako, kakor skuša storiti sam, po svojih starih tradicijah v škodo drugih elementov družbene skupnosti.

V kmetijstvu smo dosegli že lepe uspehe. In ti uspehi nazorno kažejo, da lahko v naših razmerah dosežemo zelo velike in lepe donose, tudi 45-metrskih stotov na hektar namesto 12. Seveda v tem oziru ne zadostuje vzdržiteljstvo samo zavest in dokazati ljudem, da je tako bolje, marveč je treba ustvariti tudi potrebne gnotne pogoje, dati moramo sredstva za to. Zato mora naša skupnost sodelovati v kmetijstvu z mnogo večjimi materialnimi sredstvi, da bomo to panogo našega gospodarstva dvignili na takšno stopnjo, da ne bomo odvisni od uvoza žita. To vprašanje moramo urediti v nekaj letih. Ne bomo govorili, v koliko letih, mislim pa, da je v elaboratu o kmetijstvu dokaj realno predviden petletni rok. Mi pa bomo odločno vztrajali na tem, in če se bomo odločili, da bomo v petih letih uredili to vprašanje, ga bomo po mojem mnenju tudi uredili.

Omajanega zaupanja ni moč naglo spremeniti

Jasno je, da to ni in ne more biti nobena tovariška kritika, marveč je to samo drugačen način boja proti Jugoslaviji, kakor je bil način iz leta 1948 in več let pozeje. Po mojem mnenju je to dokaj netovariški način. Za nas bi morda imelo to slabe posledice, če bi na vse, kar pravijo, motali, če kdaj pa kdaj ne bi odgovorili. Konec koncev bi od takšnega pisanja in obveščanja, od takšnih neresnic vendarle nekaj ostalo v glavah ljudi v teh deželah. Toda mi vzlic temu ne smemo storiti ničesar, kar bi presegało meje razprave in povzročilo nadaljnjo zaostriev. Mi torej ne smemo pripisovati zaostriev stikov s temi deželami. Mi moramo biti s svojim mirnim, hladnokrvnim stališčem zgled tudi njim, da hočemo in da moramo ostati na takšnih pozicijah. Mi bomo s takšnih pozicij razpravljali, ne bomo pa uporabljali obrekovanja, podtikanja in navajanja neresnic. Mislim, da bo takšno naše hladnokrvno stališče, na katero se morajo postaviti naši voditelji od najvišjih do najnižjih, pa tudi naše ljudstvo nasploh, mnogo več koristilo in prispevalo, da bomo mnogo prej prišli do koristnih sadov, kakor bi to storil prepri.

Znano vam je, tovariši, da si je zaupanje v Sovjetsko zvezo pri nas zelo težko utiralo pot. Ko so se mudili tovariši Hruščev, Bulganin in Mikojaev v Beogradu, smo jim povedali, da bo trajalo precej dolgo, preden bomo upostavili tisto zaupanje, ki smo ga imeli do Sovjetske zveze pred letom 1948 in ki ga je naša Partija gojila med ljudstvom že iz predvojnih časov. Mi smo apelirali nanje takrat in pozneje, ko sem se mudil z našo delegacijo v Moskvi, naj bodo potrpežljivi, naj razumejo, da tu ne gre vse tako lahko, naj se ne love takoj za vsako besedo, napisano v kakem časniku, kar se žal dogaja še sedaj proti naši volji, naj ne vidijo v tem elementov nekakšne naše neodkritosrčne politike nasproti Sovjetski zvezi, marveč naj potrpe. Mi pa bomo, smo jim rekli, storili vse, kar je v naših močeh, da se bodo stiki ne samo normalizirali, marveč da bodo tudi kar najbolj prijateljski s Sovjetsko zvezo in ostalimi vzhodnimi deželami. Žal niso bili potrpežljivi, marveč so reagirali nestrpno in nepravilno.

O napadu Suslova

To se je pokazalo tudi zdaj. Vsem ko je Hruščev govoril ondan v Kremlju zelo pomirljivo in po mojem mnenju zelo dobro podaril, da je treba stike z Jugoslavijo zboljšati, tako da se je pojavil pri nas žar-k upanja, da je že prišel čas preloma, da smo že tako daleč, da so spoznali, da po tej poti ne smemo naprej — se je zdaj nenadoma pojavil Suslov, ki nas je napadel zaradi revizionizma, zaradi narodnega komunizma.

Prosimo vas, tovariši, mar ne bi bilo nesmiselno odgovorjati na to in se zagovarjati, da nismo sovražniki komunizma? Saj smo vendar komunisti! Narodnega komunizma ni! Suslov je povzel terminologijo raznih zahodnih novinarjev, ki so skovali izraz »narodni komunizem« zato, ker se Jugoslavija bori za neodvisnost, za svojo neodvisno pot notranjega razvoja in neodvisno zunanjo

politiko. Suslov uporablja to nekorektno, ker ve, da to ne drži, pa vendar uporablja ta izraz v boju proti Jugoslaviji, da bi jo diskreditiral. Komu boste zdaj verjeli, tovariši? Ta govori danes tako, drugi pa jutri obrne to za 180 stopinj. Po mojem mnenju je to zelo nerodno in mi bomo morali to v kakršnikoli obliki povedati. Morda ne v tisku in tudi ne v polemiki, toda nekako jim bomo morali povedati, da tako ne gre.

Ce res mislijo odkritosrčno, da je treba naše zboljšati in da se morajo razvijati tako, kakor je v korist njim, nam in miru na svetu, tedaj moramo zavrniti takšne metode v odnosih med našima deželama.

Ne bom rekel, tovariši, da sem velik optimist, vendar pa mirno, precej optimistično gledam na vse to in mislim, da to ni nobena strašna, dramatična stvar. Mi bomo kdaj pa kdaj zmerno reagirali, ker moramo tisto, kar ne drži, zavračati, ven-

Tovariš Aleksander Ranković je najprej govoril o nekaterih vprašanjih s področja mednarodnih odnosov. Dejal je, da je Jugoslavija v minulem letu vzdrževala na široki osnovi mednarodne politične, ekonomske, kulturne in druge zveze z velikim številom držav, kar meni, da je problem miru in mednarodnega sodelovanja najvažnejši mednarodni problem in osnovni pogoj za nadaljnji napredek človeštva. Pri tem zasluži posebno pozornost razvoj jugoslovansko-sovjetskih odnosov, kakor tudi naših odnosov sosednjimi državami.

Naši narodi so v beograjskih razgovorih med predstavniki sovjetske vlade in Partije ter naše vlade in Zveze komunistov, v znani beograjski deklaraciji, videli ne samo priznanje pravilnosti našega boja za enakopravne socialistične in demokratične odnose med socialističnimi državami, ampak tudi ustvarjanje zdrave osnove za bodoči prijateljski razvoj med našimi državami in partijami.

Ta uspešen razvoj normalizacije jugoslovansko-sovjetskih odnosov so na raznih straneh merili izključno z blokovnimi merili. Mi pa smo vselej jasno poudarjali, da tako zaradi naših državnih kakor zaradi širših interesov miru menimo, da blokovska merila niso v skladu z mnogo širšimi potrebami sveta in da so bloki postali ovira in celo nevarnost za miren razvoj.

Na drugi strani pa so se za časa obiska delegacije FLRJ s tovarišem Titom na čelu v Sovjetski zvezi — meseca junija lani in pozneje — na Zahodu zelo zanimali za smer jugoslovanske politike. V prijateljskem sodelovanju Jugoslavije s Sovjetsko zvezo so videli opuščanje naše samostojne politike.

Iz mnogih izjav, študij in člankov na Zahodu je moč videti, da

tam želijo zainteresirane skupine in posamezniki predstaviti Jugoslavijo kot razbijajoča »vzhodnega sveta«, ali celo kot negacijo komunizma. Ti ljudje pa niso nikoli razumeli, kaj se dandanes dogaja v socialističnem svetu, kar pa so razumeli, gledajo seveda z gledišča svojih lastnih razrednih koristi.

Zaskrbljenost Jugoslavije za mir in socializem vzhodne države spet izkoriščajo za kampanjo proti nam

Ker v Moskvi vkljub širokemu področju soglasij v vrsti osnovnih vprašanj meddržavne in mednarodne politike med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo ni bilo moč doseči popolnega soglasja v nekaterih važnejših ocenah stanja in smeri razvoja, zlasti v mednarodnem delavskem gibanju — pri čemer je jugoslovanska izvenblokovska pozicija na prvem mestu — je prišlo do obnavljanja kampanje proti Jugoslaviji. Jugoslavija so začeli s sovjetske strani spet sumničati in izražati »bojazn« za smer, v katero gre konkretna jugoslovanska politika. Na sodelovanje Jugoslavije z zahodnimi državami, ki se je razvilo na načelih enakopravnosti in ne vmešavanja v notranje zadeve, so začeli spet gledati kot na »izdajo« natel proletarskega internacionalizma in solidarnosti socialističnih držav.

Zdaj je svet od časa do časa spet priča naravnost komičnih obtožb o »izdajah«, ki jih Jugoslavija zagreši včasih proti svobodnemu svetu, včasih proti »socialističnemu taboru« tako, kakor to določa potek stvari in konkretne potrebe prvih ali drugih.

Na žalost se je kmalu po vrnitvi naše vladne delegacije iz

Jugoslavija seveda ne more prilagajevati svoje politike tujim glediščem in šablonam. To ne pomeni, da Jugoslavija ni voljna računati z vsemi konstruktivnimi gledišči zahodnih držav, kakor je tudi doslej delala, z vsemi državami, s katerimi ima o problemih miru in sodelovanja med narodi silna gledišča.

Moskve nepričakovano začelo sistematično delo za kompromitiranje jugoslovanske mednarodne politike ter naše države in družbene ureditve. Mi smo se spriče te kampanje po stari navadi vedli in se še vedemo mirno, hladnokrvno, brez kakršnekoli nerveze, ker vemo, da so interesi miru, socializma in sodelovanja med narodi močnejši kot začasno napačna pojmovanja, jeza in nepremišljene akcije. Poudariti je treba, da se Jugoslavija v znanih sporih zadnjega časa samo brani in pojasnjuje svoja stališča. To so dejstva, ki jih ne morejo spremeniti nobeni izmišljeni »argumenti« in pravilnice »mi smo povzročili spopad leta 1948, vi, Jugoslavlani, pa ste ga povzročili sedaj«. Po tej logiki bi bilo videti, da smo »daj« kviti v resnici pa je to nekoliko podobno tisti otroški igri »kdo se bo koga prej dotaknil«, nikakor pa ne resničnemu stanju.

To kampanjo, ki se je spoznala v internih krogih nekoliko vramenzljivo, so pozneje posebno zaostriili dogodki na Madžarskem in vojna v Egiptu. Mi smo o tem morali govoriti, ker je to pričakovalo naše ljudstvo in napredna svetovna javnost. Morali smo govoriti o položaju na Poljskem in o dogodkih na Madžarskem.

Vsi smo pozdravili velike uspehe in spremembe, do katerih je prišlo na Poljskem pod vodstvom Združenih delavske partije Poljske. Menili smo in menimo še zdaj, da vse to ustreza interesom poljskega ljudstva in socializma.

Prav tako je bilo treba reči da so bili dogodki na Madžarskem v prvi vrsti izraz spopada med naprednimi težnjami osnovnih množic modžarskega ljudstva, ki so se borili za svobodni socialistični razvoj in za spoštovanje njihovega nacionalnega dostojanstva, ter tistih sil v madžarski družbi, ki so se med razvojem dolgo vrsto let temu upirale in želele vsiliti delovnemu ljudstvu te dežele vsebino in obliko življenja, ki jih njih ono marsikje ni želelo sprejeti. Tega ni mogoče enostavno po nekem receptu zmanjšati z dejstvom, da so kotrarelucionarni elementi na Madžarskem in v tujini sodelovali pri madžarskih dogodkih in skušali te dogodke izkoristiti za svoje namene. Dejstvo, da ljudje, ki so bili krivci tedanjih madžarskih razmer, niso spoštovali niti najosnovnejših interesov in pravic madžarskega delovnega ljudstva, je moralo nujno povzročiti spopad, ki je po 23. oktobru narasel v ekstremne oblike, ker ni bilo notranjih sil, ki bi jih razrešile z demokratičnimi, socialističnimi sredstvi. Nedvomno bo škoda, ki jo je zaradi tega utrpelo madžarsko ljudstvo in svetovno socialistično »ibanje, čutiti še dolgo. Namesto, da bi takšna jugoslovanska mnenja razumeli kot izredno zaskrbljenost za socializem in mir, so jih brez pomislekov izkoristili kot povod za »razširitev in zaostriev kampanje v nekaterih vzhodnih državah. Ta kampanja obsega naša ideološka pojmovanja, naše družbeno in gospodarsko življenje, našo zunanjo politiko itd. Voditelji in tisk ne-

katerih vzhodnih držav proglašajo vse jugoslovansko za revizionizem, oportunizem, izdajo socializma, hkrati pa nam očitajo, da hočemo svojo pot vsiliti vsem drugim in da pri tem ne izbiramo sredstev. V nekaterih državah prikazujejo ZKJ, kot da ona razbija enotnost mednarodnega delavskega gibanja in da zagovarja nekakšen »nacionalni komunizem«. Jugoslavijo obtožujejo, da je Nagvju pomagala prevzeti oblast, imperialistom pa organizirati kontrarevolucijo na Madžarskem. Z vsemi sredstvi skušajo diskreditirati jugoslovanski gospodarski sistem, delavsko samoupravljanje in komunalni sistem. Iz tiska nekaterih vzhodnoevropskih držav izginjavajo (čeprav jih je bilo tudi prej malo) objektivni informativni članki o Jugoslaviji in njenem notranjem razvoju. Namesto njih izhajajo v nekaterih časopisih, zbornikih in listih poplava člankov, ki »dokazujejo« že vnaprej poslavljene sheme o zgrešenosti jugoslovanske poti.

Tako je na primer posebej že v zadnjem času mogoče opaziti, grobo in sovražno vedenje vodilnih ljudi in tiska v Albaniji. Ti so popolnoma pozabili skupno borbo narodov Jugoslavije in albanskega naroda v drugi svetovni vojni, gospodarske napore in žrtve jugoslovanskega ljudstva, da bi do 1948. leta pomagalo Albaniji. Skrivajo dejstvo, da je Jugoslavija celo med najostrejšimi kominformovsko kampanjo, kjer je Albanija zavzemala zelo vidno mesto, nenehoma branila suverenost in teritorialno nedotakljivost te države. To delajo samo zato, da bi odvrnili pozornost albanskega ljudstva od lastnih težavnih razmer na drugo stran kar dokazuje, da zaradi tega, verjetno pa tudi iz drugih razlogov, nekaterim voditeljem te države ustreza zaostrovanje odnosov s FLRJ. Meni

(Nadaljevanje na 4. strani)

IZ REFERATA ALEKSANDRA RANKOVICA O POLITIČNIH IN ORGANIZACIJSKIH VPRAŠANJH SZDLJ

Socialistična zveza Jugoslavije si bo tudi v bodoče prizadevala sodelovati z vsemi narodi na Vzhodu in Zahodu

NAŠA SPOMENICA OZJEMU RAZOROŽITVENEMU ODBORU OZN

Od namenov k dejanjem

(Nadaljevanje s 1. strani)

Postalo je jasno, da živi svet, razdeljen v oborožene bloke in vojaške zveze, v stalni nevarnosti in strahu pred katastrofalnim spopadom. Vsakdanji pojav vedno novih in novih orožij z vse bolj uničujočim in kompleksnim učinkom, je še bolj poudaril potrebo, da bi nujno dosegli nek napredek po dolgoletnih brezuspešnih pogajanjih.

V takem položaju zahtevajo javnost vsega sveta in vlade velike večine dežel, da se s postopnim širokim procesom razorožitve odstrani grožnja nove vojne in s tem psihološka nemira, dvomov in nezaupanja, v katerem živi sodobno človeštvo. Soglasje na XI. zasedanju Generalne skupščine OZN ob sprejemu resolucije o razorožitvi z dne 14. februarja 1957 je ena izmed pozitivnih manifestacij takega razpoloženja. Razumljivo je, da je reševanje

tega vprašanja v konkretnih zgovinskih pogojih po drugi svetovni vojni moralo naleteti že zaradi tega, ker skoraj nima precedensa v praktičnih in konkretnih mednarodnih sklepih na tem področju — na nešteto objektivnih in subjektivnih težav in ovir. Te težave in ovire, v katere se na tem mestu ni mogoče spuščati, so vzrok, da v reševanju tega kompleksnega vprašanja do zdaj niso bili doseženi konkretni uspehi. Toda dolgoletni napori so privedli do zblizavanja gledišč v vrsti vprašanj in na podlagi tega do splošnega soglasja, ki je prišlo zlasti na XI. zasedanju Generalne skupščine OZN, da je zdaj možno v nekaterih vprašanih doseči začetne ali delne sporazume, ki bi nedvomno imeli odločilni pomen za reševanje celotnega kompleksa vprašanj in bi pozitivno vplivali na ozračje v svetu ter s tem vodili k nadaljnjemu puščanju mednarodne napetosti.

izkušnje, na katerih bi pozneje — na višji stopnji procesa razoroževanja — lahko gradili celoten sistem mednarodne kontrole.

Nove pobude

Zelo koristno bi bilo tudi, če bi si ožji odbor prizadeval najti vsaj začetno skupno podlago za številne sugestije glede določite posebnih con za kontrolo in inspekcijo oboroževanja, oziroma za uvedbo take inspekcije vzporedno z omejitvijo oborožitve v teh conah. Predloge o tem so stavile članice ožjega odbora ob raznih priložnostih in med njimi je mogoče zlasti poudariti predlog Velike Britanije v Zenevi z dne 21. julija 1955, člen 5. skupne deklaracije Kanade, Francije, Velike Britanije in ZDA z dne 4. maja 1956 in predlog Sovjetske zveze z dne 18. marca 1957.

Sporazum o teh bistvenih vprašanih razorožitve, kakor tudi začetni sporazum o vsakem drugem vprašanju s tega področja, bi bil največjega pomena tudi za sam proces razoroževanja in za splošno vzdušje na svetu. S tem v zvezi meni jugoslovanska vlada, da je treba pri presojanju možnosti začetnih, delnih in omejenih sporazumov v vsakem primeru upoštevati razvoj razorožitvenega vprašanja. Napredek, dosežen v tej dobi (na primer približevanje gledišč v letalski inspekciji ali dejstvo, da so za obe strani vzeli v poštev nove tipe raketnega orožja), opravičuje pozitivno oceno tega razvoja. Zato bi morala ožji odbor in razorožitvena komisija OZN v prizadevanjih za doseg delnega sporazuma upoštevati tudi ves doseženi napredek in vsak pojav novih predlogov.

nehajnu proizvodnje jedrskega orožja in uporabi fizijskega materiala izključno v mirnodobne namene. Prehod od tega novega približevanja gledišč do konkretnega sporazuma bi bil prav tako pomemben prispevek k splošni razorožitvi in posebej k odstranitvi nevarnosti jedrskega orožja. Vzporedno s tem vse bolj dozorevajo pogoji, da tudi drugi praktični ukrepi na področju jedrskega oboroževanja postanejo predmet sporazuma.

Vse našete ukrepe morajo in morejo spremljati ustrezni začetni kontrolni ukrepi, ki bi mogli imeti poseben pomen kot prve

Razširitev ožjega razorožitvenega odbora

Jugoslovanska vlada se tudi ob tej priložnosti noče spuščati v podrobnosti, katerih obdelava in konkretizacija mora biti predvsem rezultat soglasja v ožjem odboru. Zadoljuje se s tem, da je opozorila na metodo in na osnovne smernice, ki naj pripomorejo k rešitvi teh vprašanj.

Jugoslovanska vlada z zadovoljstvom ugotavlja, da je po podatkih, ki jih ima, prva faza dela ožjega odbora komisije OZN za razorožitev potekala v ugodnem in konstruktivnem delovnem vzdušju. Kaže, da je bilo v tej fazi mogoče izločiti negativni vpliv na napredek v razorožitvi, ki ga je imelo postavljanje pogojev za rešitev drugih spornih političnih vprašanj, kar je v preteklosti večkrat oviralo sleherni napredek. V vsem tem vidu jugoslovanska vlada izraz povečanih naporov dežel članice ožjega odbora raz-

orožitvene komisije OZN, da bi premagale dediščino preteklosti in zlasti nedavno krizo v mednarodnih odnosih ter dosegle resnične napredek, kakor tudi dokaz, da so dežele članice razumele zakoniti interes drugih dežel na svetu in organizacije OZN, da je treba to vprašanje premakniti z trtve točke. Ta napredek bi bil po globokem prepričanju jugoslovanske vlade olajšan v vključitvijo Indije v razorožitveno komisijo in v njen ožji odbor. Tako bi bila v ta prizadevanja vključena velika in ugledna dežela, ki se je utrdila zlasti s svojimi pobudami na področju razorožitve in katere stališče se je vedno odlikovalo z objektivnim in konstruktivnim obravnavanjem problemov.

Članice ožjega odbora razorožitvene komisije OZN imajo v tem trenutku posebno odgovornost za konkretizacijo začetnega napredka. To pomeni, da je od njihovega obravnavanja problema v prvi vrsti odvisno, ali bo uspel prehod od abstraktnega h konkretnemu, od načrtov k njihovi izpolnitvi, od namenov k dejanjem. Jugoslovanska vlada bi bila srečna, če bi bili njeni predlogi z dne 10. julija 1956 sprejeti v ožjem odboru razorožitvene komisije OZN kot zmeren in realističen prispevek v tej smeri.

Tudi za Argentino

veljajo mednarodni pravni predpisi po katerih bo morala izročiti zločinca Pavelića našim oblastem

Beograd, 19. apr. (Tanjug). — Državni svetnik v sekretariatu za zunanje zadeve veleposlanik dr. Milan Bartoš je imel večeraj razgovor z novinarji glede na zahtevo Jugoslavije, naj ji argentinska vlada izroči vojnega zločinca Ante Pavelića.

Veleposlanik Bartoš je povedal, da je Jugoslavija že leta 1951 postavila to zahtevo za izročitev Pavelića kot vojnega zločinca. Tedanja Peronova vlada pa je odgovorila, da Pavelića ni v Argentini, oziroma da argentinske oblasti ne vedo, kje se zadržuje. Razen tega se je iz krogov tedanje argentinske vlade zvedelo, da taki zahtevi ne bi mogli ugoditi, tudi če bi Pavelića našli, ker Argentina nima konvencije o pravni pomoči z Jugoslavijo in tudi ne priznava nürnberških načel.

Jugoslovanska vlada je sklenila od argentinskih oblasti ponovno zahtevati izročitev Pavelića kot kriminalca, ker je z atentatom nanj postalo neizpodbitno jasno, da ta zločinec živi in deluje v Argentini. Jugoslovanska vlada je prepričana, je dejal dr. Bartoš, da bo naletela na popolno razumevanje argentinske vlade in

pravosodja, ki vsak dan dokazuje, da se ne strinjata z ravnanjem prejšnjega režima.

Dr. Bartoš je dejal, da čeprav ni sporazuma med Jugoslavijo in Argentino, obstaja tako v jugoslovanski kakor v argentinski zakonodaji tako imenovana avtonomna izročitev po načelu recipročnosti, o čemer je jugoslovanska vlada vladi v Buenos Airesu izročila svojo deklaracijo. Dalje je dejal, da veljajo tudi za Argentino obveznosti mednarodnega prava in ustanovne listine mednarodnega sodišča v Nürnbergu ter mednarodnega vojaškega sodišča v Tokiu. Na drugem delu prvega zasedanja Generalne skupščine je bila soglasno sprejeta resolucija, po kateri so načela, izražena v teh dokumentih, sestavna načela mednarodnega prava. Med temi je treba poudariti tudi tisto, v katerem je rečeno, da »zločini proti človečnosti in vojni zločini niso politični zločini in ne morejo biti podlagi za odklonitev izročitve«.

V obtožnici, ki je bila izročena argentinski vladi, je med drugim navedeno, da je Pavelić kot izročitelj nacifašist leta 1929 zbežal iz Jugoslavije v Italijo, kjer je pod zaščito in s pomočjo Mussolinija

Na kongresu bolgarskih sindikatov

Sofija, 19. apr. Kakor poroča radio, je predstavnik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Moma Bošković v svojem pozdravnem govoru na IV. kongresu bolgarskih sindikatov med drugim rekel:

V imenu jugoslovanskih sindikatov in delavcev Jugoslavije pozdravljam kongres in po njem vse delovne ljudi Bolgarije. Delavski razred in sindikati Jugoslavije z velikim zanimanjem spremljajo delo mednarodnega delavskega gibanja in se vesele slehernega uspeha v zboljšanju življenjskih pogojev delavskega razreda. Posebno zanimanje kaže naš delavski razred za uspehe in dosežke v socialističnih deželah. Naš skupni cilj — izgradnja socializma in ohranitev miru — terja bratsko solidarnost med našimi narodi in trdno povezanost sindikalnih organizacij obeh dežel. Kongresu iz srca želimo plodno delo in upam, da bodo vaši predstavniki prisostvovali I. kongresu delavskih svetov Jugoslavije.

SZ in razorožitev

Valerijan Zorin terja najprej ukrepe za razorožitev in šele potem kontrolo

London, 19. apr. (Tanjug). Delegat ZSSR na londonski konferenci ožjega odbora razorožitvene komisije OZN Zorin je govoril na kosilu Združenja tujeja tiska o razorožitveni politiki in konkretnih predlogih svoje vlade. Rekel je, da se ZSSR zavzema za popolno prepoved atomskega in vodikovega orožja, ker meni, da bi bili narodi tako enkrat za vselej rešeni grožnje in večne nevarnosti atomske vojne. Toda vprašanja razorožitve ne smejo biti predmet dolgotrajnih pogajanj, marveč so zdaj že potrebni tudi praktični ukrepi prizadetih velikih držav.

Sporazum o prepovedi poskusnih eksplozij bi bil po Zorinovem mnenju tak praktičen korak k ureditvi celotnega atomskega problema. Pripomogel bi k zmanjšanju mednarodne napetosti. Važen korak k ureditvi atomskega problema bi napravili, če bi se prizadete dežele svačeno zavezale, da ne bodo segale po atomskem in vodikovem orožju. Takšna mednarodna deklaracija bi bila prelomnica ne samo v urejanju atomskega vprašanja, marveč vse razorožitve. Zorin je nadalje rekel, da je SZ zmerom menila, da je kontrola nujno potrebna, da pa nasprotuje temu, da govore o vprašanju kontrole namesto o učinkovitih ukrepih za zmanjša-

Uspeh prve stavke

v boju proti Molletovi gospodarski in mezni politiki (OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Pariz, 19. aprila. Sredi pretekle noči je bila zaključena splošna stavka železničarjev in prometnih delavcev. Pariške železniške postaje so znova oživele in še ponoči so odpeljali iz Pariza prvi vlaki. Danes in jutri bo zapustilo Pariz kakih 500.000 ljudi.

Zahvala iz Damaska

Beograd, 19. apr. (Tanjug). Predsednik republike je prejel od predsednika Sirske republike Sukrija Kvatlija naslednjo brzojavko:

Najiskreneje se Vam zahvaljujem za ljubeznive želje in čestitke, ki ste mi jih poslali ob sirskem narodnem prazniku. Izražam enake želje za Vašo osebno blaginjo in za napredek prijateljskih jugoslovanskih narodov.

ki odhajajo za praznike na deželo. Davi so začeli voziti tudi lokalni avtobusi in podzemeljska železnica. Po Seini spet vozijo ladje in v obeh pariških letališč so spet odletela potniška letala.

Razen večerajšnjega spopada med stavkajočimi in policijo na bulvarju Saint Germaine, kjer je bilo na obeh straneh več ranjenih, je stavka potekala v redu in miru. V velikih sindikalnih središčih poudarjajo, da je bila redko katera stavka tako popolna in enotnost stavkajočih tako trdna. Čeprav povsem mezdne, so imele te stavke tudi svoj politični pomen in značaj. V trenutku, ko preživlja Molletova vlada hudo krizo, pomeni za vlado hud udarec dejstvo, da so nastopili vsi sindikati enotno proti njeni gospodarski in mezni politiki.

Spričo velikih finančnih težav, ki so prisilile vlado, da je naprtla ljudem nove davke, in vzporedno z alžirsko vojno, ki jo čedalje bolj potiska v naročje desnice, se je znašla Molletova vlada v položaju, podobnem tistemu, v katerem je preživljala Lanielova vlada svojo krizo med vojno v Indokini. Te stavke so bile namreč samo začetek serije, ki bi se utegnile zaključiti s splošno stavko, kakor se je zgodilo leta 1953. Rudarji lorainskega bazena bodo stavkali 25. in 26. aprila, sindikati kovinarjev pa se prav tako že pripravljajo na stavko.

Francoska vlada vztraja

pri zahtevi, da Varnostni svet ponovno razpravlja o Suez

Pariz, 19. aprila (Tanjug). Predstavnik zunanjega ministrstva je danes sporočil novinarjem, da je vlada ponovno svetovala francoskim ladijskim družbam, da se izogibajo plovbe skozi Sueški prekop. Ko je komentiral poročila o plovbi britanskih ladij po prekopu, je dejal, da je francoska zakonodaja mnogo konkretnišja od britanske in da bodo verjetno francoske družbe upoštevale nasvet vlade. Francoska vlada trdno vztraja na stališču, da je treba takoj sklicati sejo Varnostnega sveta zaradi suezskega problema. »Navsezadnje«, — je pripomnil — »upamo, da se bodo prihodnji teden končali ameriško-egipčovski razgovori. Po njegovem mnenju za sedaj slabo

kaže na pozitiven rezultat teh razgovorov.

ZDA bodo nadaljevale pogajanja z Egiptom

Pariz, 19. apr. (Tanjug). Odločitev ZDA, da bodo nadaljevale pogajanja z Egiptom o plovbi po Sueškem prekopu, je v francoskih uradnih krogih izzvala razočaranje.

Po mnenju francoskih predstavnikov so sedanja ameriško-egiptska pogajanja le izguba dragocenege časa za Zahod in bi hitra obsodba Egipta v Varnostnem svetu, celo ob verjetnem sovjetskem vetu, predstavljala izhodiščno točko za pripravo »novih idej«, da bi Egipt prisilili, da bi odstopil od nacionalizacije

Z VSEH STRANI SVETA

MAROKO TRGOVINSKA POGODBA Z ZSSR

Rabat, 19. apr. (AP). Tu so sinoči sklenili trgovinski sporazum s Sovjetsko zvezo. Po tem sporazumu bo Maroko izvažal v SZ južno sodej in kožo, uvažal pa les, stroje in petrolej.

GANA KONFERENCA AFRIŠKIH DRŽAV

Akra, 19. apr. (AP). Predsednik Nkrumah je povabil vlade Egipta, Etiopije, Liberie, Moraka, Južne Afrike in Sudana na konferenco svobodnih afriških dežel. Na konferenci naj bi govorili o prečiščitvi vprašanih, predvsem pa o priložnosti odvisnih ozemelj v Afriki, o rasnem vprašanju itd.

SIRIJA INCIDENT NA MEJI Z IZRAELOM

Damask, 19. apr. (AFP). Predstavnik oboroženih sil je izjavil, da je izraelski partrulj večeraj vdrta na sirske ozemlje ter dve in pol ure streljala na vas Šavanih. Opažovalci OZN bodo preiskali ta incident.

EGIPT BRITANCI PLAČUJEJO PRISTOJBINE

Kairo, 19. apr. Radio poroča, da sta privratak po ponovni otvoritvi Sueškega prekopa dve britanski ladji plačali pristojbine za prevoz v švicarskih frankih egiptski upravi prekopa.

JAPONSKA PETROLEJSKE KONCESIJE NA BLIŽNJEM VZHODU

Tokio, 19. apr. (Reuter). Predsednik irzovne petrolejske družbe Jamsaita je izjavil, da se je družba pogodila s saudskim kraljem o izkoriščanju nafnih ložišč ob Perzijskem zalivu. Družba se pogaja tudi z Iranom za koncesije za raziskovanje in eksploatacijo nafte na obalah Črnega morja in s saudsko vlado za nadaljnje koncesije v osrednjem delu Arabskega polotoka.

SOVJETSKA ZVEZA CYRANKIEWICZ V MOSKVI

Moskva, 19. apr. Kakor poroča radio, je poljska vlada delegacijo na povratku z Vzhoda sinoči prispela v Moskvo. Nazadnje je med njimi v Severni Koreji in Zunanji Mongoliji.

POLJSKA VZHODNONEMŠKE DOBAVE

Varšava, 19. apr. V Berlinu je bil med Poljsko in Vzhodno Nemčijo podpisan sporazum o dobavih investicijske opreme iz Vzhodne Nemčije za rudnike na Poljskem. Vzhodna Nemčija bo dala Poljski v ta namen okoli 100 milijonov dolarjev kredita.

Spor med francoskimi socialisti

Pariz, 19. apr. (Tanjug). Pod predsedstvom Guya Molleta in članic izvršnega odbora francoske Socialistične stranke so danes obravnavali pereča politična vprašanja. Kakor poudarjajo v političnih krogih, je bil skupni sestanek socialističnih ministrov s članic vodstva stranke sklican zaradi odpora članstva proti vladnim ukrepom na političnem in gospodarskem področju. Huda nesoglasja med stranko in njenimi predstavniki v vladi so se pojavila med razpravo o gospodarskih problemih. O načinu rešitve gospodarskih težav se niso sporazumeli.

ZDA 170 MILIJONOV PREBIVALCEV

Washington, 19. apr. (AP). Po statističnih podatkih je zdaj v ZDA 170.270.000 prebivalcev. V primerjavi z letom 1950 je število prebivalstva naraslo za 19.138.000.

JEDRSKA NOSILKA LETALA

Washington, 19. apr. (AP). Mornarški minister Gates je izjavil, da nameravajo ZDA graditi veliko nosilko letal na jedrski pogon. To bo 85.000-tonska ladja in stroški zanjo bodo znašali 310 milijonov dolarjev.

CIPER NESREČA BRITANSKEGA LETALA

Nikozija, 19. apr. (AP). Ob nesreči transportnega letala v Jordaniji se je ubilo 27 Britancev, med njimi 24 vojakov in 3 letalci.

Obisk poljskih borcev

Beograd, 19. apr. (Tanjug). Delegacija Zveze borcev za svobodo in demokracijo Poljske pride prihodnji teden v Beograd na obisk. Delegacija, ki vrača obisk Zvezi borcev NOV, bo vodil general Ksiezarszek.

Ameriški proračun

Washington, 19. apr. (Reuter). Predsednik Eisenhower je predlagal Kongresu zmanjšanje proračuna za prihodnje poslovno leto v znesku 1,86 milijarde dolarjev. Proračun bo znašal tako 71,8 milijarde dolarjev. Po Eisenhowerjevem mnenju bi med drugim lahko zmanjšali kredite v znesku 500 milijonov dolarjev v vojaškem delu programa pomoči tujini, 200 milijonov dolarjev pri manjših nujnih vojaških in javnih delih in 254 milijonov iz proračuna za kreditiranje kmetijstva.

Macmillan ne pojde v Moskvo?

Moskva, 19. apr. Radio je sinoči objavil komentar ob obletnici obiska sovjetskih državnikov v Veliki Britaniji, v katerem obzalaže, da britanski ministri predsednik Macmillan ne bo vrnil obiska sovjetskih državnikov. Komentar pravi, da je sovjetska vlada pripravljena ukreniti vse, kar je mogoče, za zboljšanje stikov med obema deželama.

Turčija in Ciper

Ostre izjave Adnana Menderesa, ki bi po grškem mnenju utegnile še bolj zamotati ciprsko vprašanje

Atene, 19. apr. Predsednik turške vlade Adnan Menderes je sodelavcu Anatolske agencije izjavil, da je nadškof Makarios terorist. »Po našem mnenju angleška vlada ni storila prav, da je Makariosa izpustila,« je rekel Menderes.

Ko je predstavnik grškega zunanjega ministrstva danes komentiral to izjavo, je rekel, da predsednik turške vlade nima pravice, da bi kritiziral grško vlado zaradi vprašanj, ki sodijo izključno v njeno pristojnost. Glede zunanje-političnih problemov v zvezi z Menderesovo izjavo je predstavnik grškega zunanjega ministrstva izjavil, da je Menderes v tem primeru prevzel vlogo posrednika. Ostrina, s katero je govoril, ni koristna za dobre stike med Grčijo in Turčijo. Glede Menderesove izjave o Veliki Britaniji je rekel, da pomeni tveževanje v notranje zadeve tude dežele, da pa se to grške vlade ne tiče.

Politični krogi v Atenah zadnje dni skrbno spremljajo razvoj stikov med Grčijo in Turčijo. Po njihovem mnenju si Turčija zad-

Kiši vztraja pri vojaški zvezi z ZDA

Tokio, 19. apr. (AFP). Predsednik vlade Nobusuke Kiši je zavrnil predlog kitajskega ministrskega predsednika Ču En Lajana, naj Japonska izstopi iz vojaške zveze z ZDA in tako omogoči zblizvanje s Kitajsko. Kiši je poudaril, da njegova vlada tudi tedaj ne bi obravnavala možnosti revizije ameriško-japonske pogodbe o vzajemni varnosti, če bi Kitajska odpovedala podobno pogodbo s Sovjetsko zvezo.

Peti plenum zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije

PRIJATELJSKI ODNOSI Z NARODI SREDNJEGA VZHODA

(Nadaljevanje z 2. strani)

Pa se zdi, da je vsakomur, ki misli razumno, jasno, da takšna politika (če je to sploh še mogoče imenovati »politika«) nima nič skupnega z interesi albanskega ljudstva. Spriče tega je delovanje albanskega vodstva glede na Kosovo in Metohijo še posebno izvalno. Kršitve suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti Jugoslavije in šovinistična propaganda, ki naj bi povzročila neslogo med našimi narodi, je povzročila upravičeno ogorčenje ne le na tem ozemlju, pač pa tudi pri vseh narodih naše države. Upravičeno se sprašujemo, komu služi ta igra kratkovidnih albanskih politikov.

V svoji brezupni slepoti si albanski voditelji na vse kriplice prizadevajo, da bi jih v tej »globoko načelni ideološki kritiki naše stvarnosti« nihče ne prehitel. Tik pred odhodom albanske državne in partijske delegacije na obisk piše »Zer i populit«: »Imperialisti so začeli ostro napadati socialistične države, enotnost socialističnega tabora in enotnost komunističnega gibanja. K temu napadu so se pridružili tudi jugoslovanski revizionisti in oportunisti vseh barv.

Imperialisti in revizionisti so hoteli odcepiti države ljudske demokracije od socialističnega tabora, ki ga vodi Sovjetska zveza. Njo so hoteli izolirati, narodom pa, ki so krenili po poti socializma, vsiliti kapitalistični jarem, likvidirati komunistične in delavske partije ter tako potisniti svet v novo katastrofo, v novo vojno.«

Vse takšne neodgovorne in polblazne pisarije v resnici ne zaslužijo komentarja, ker jim človek v resnici ne bi mogel nič drugega kot tisto »prostiti jim, oče, saj ne vedo kaj delajo«.

Poudariti je treba, kako mirno spremlja naša javnost to kampanjo. To se odraža tudi v oisanju našega tiska, ki se trudi voditi mirno in konstruktivno razpravo in odgovarjati na razne protijugoslovanske izjave in članke samo tedaj, kadar to v resnici mora storiti.

Jugoslovansko vodstvo in jugoslovanska javnost ne želita z ničemer prispevati k nadaljnjemu zaostrovanju meddržavnih in medsebojnih odnosov nasplohi. Naša Zveza meni, da bi morali ti odnosi biti normalni in da naj bi se izboljševali v korist miru in svobodnega socialističnega razvoja.

V beograjski in moskovski deklaraciji še nadalje vidimo osnovno naših odnosov in obojestranske obveznosti obeh držav. »Glasje v številnih vprašanjih, o katerih govorita ta dva dokumenta, je zdrava osnova, na kateri se lahko razvija plodno sodelovanje med našimi državami na vseh področjih.

Zatem se je tovariš Aleksander Ranković ustavil tudi pri vojni, ki je lani v jeseni izbruhnila v Egiptu.

Poudaril je, da SZDL Jugoslavije meni, da sodobni razvoj Srednjega vzhoda izraža težnje tamkajšnjih narodov, da se osvobodijo ostankov tuje nadoblasti. Dejal je tudi, da se med nami in temi narodi razvijajo dobri, prijateljski odnosi. Zatem je prikazal prizadevanje Jugoslavije za mirno in pravično ureditev vprašanj, ki so se pojavila zaradi nacionalizacije Sueške družbe ter dodal:

Zelo nevarno bi bilo, ko bi Srednji vzhod znova postal bojšče, kjer bi se velesile spopadale med seboj. Zato smo zaskrbljeni zaradi manifestacij tiste politike, ki ne priznava dejstva, da je bližnji vzhod last neodvisnih ljudstev tega dela sveta, pač pa meni, da je po ukinitvi nekaterih kolonialnih ostankov tam nastala praznina, ki jo je treba zapolniti z novim vplivom velesil. Blokovska merila lahko na Bliznjem vzhodu le zaostrijo ta vprašanja in spremenijo ta prostor v »sod smodnika«. Če hočemo tu doseči mir, je treba pomagati tem ljudstvom pri utrjevanju politične in ekonomske neodvisnosti, ne pa potiskati jih v blokovske kombinacije.

Tovariš Ranković je nadalje poudaril pomen afirmacije azijskih držav v svetovnem merilu, pri čemer je dejal, da so se v zadnjem času zelo ugodno razvijali odnosi med našo državo in Ljudsko republiko Kitajsko.

V preteklem letu je Jugoslavija še nadalje razvijala koristno sodelovanje z zahodnimi državami, ker je menila, da je tako sodelovanje pomemben element pri napredku splošnega mednarodnega sodelovanja. Zato vse naše ljudstvo zelo pozorno spremlja delo razorožitvene konference v Londonu. Tam je dosti načrtov, vendar bi bilo treba bolj odločno preiti k stvarnim sporazumom. To bi prispevalo k utrditvi miru, izboljšalo mednarodne razmere in omogočilo reševati tudi druga pomembna vprašanja.

Socialistična zveza delovnega

ljudstva Jugoslavije se bo tudi v bodoče zavzemala za aktivno sodelovanje z vsemi narodi na Vzhodu in na Zahodu. Vse pobude, ki bi lahko zmanjšale nasprotja med blokoma, bomo vedno krepko podprli. Naše organizacije bodo prispevale k vsem prizadevanjem, da bi našli mirno in pravično rešitve za evropske in svetovne probleme in da bi razvili politično razumevanje, gospodarsko sodelovanje in trgovinsko iz-

menjavo, kulturne in druge zveze med evropskimi in drugimi državami.

Delovno ljudstvo Jugoslavije, ki je vdano idejam mednarodnega sodelovanja in ponosno na svojo neodvisno socialistično državo, bo še nadalje stremelo k sodelovanju z vsemi sosedi Jugoslavije, pa tudi z vsemi drugimi narodi in političnimi organizacijami, ki se borijo za ideale miru in napredka.

Večja materialna proizvodnja omogoča hitrejšo pot v izboljšanje življenjske ravni prebivalstva

V nadaljnjem delu referata je tovariš Ranković govoril o nekaterih notranjeh političnih problemih.

Najprej je navedel osnovne smernice IV. plenuma SZDL, pri čemer je poudaril, da so ti sklepi prišli delno do izraza že v družbenem planu za leto 1956.

Družbeni plan za leto 1957 je odprl pot za nadaljnji pozitivni razvoj v naši gospodarski politiki in gospodarskem sistemu. Večja materialna proizvodnja in ostali rezultati, doseženi v minulem letu, omogočajo hitrejšo pot v izboljšanje življenjskega standarda prebivalstva. To naj bi s svoje strani pospešilo razvoj gospodarstva in našega družbenega sistema, ki je dovolj trpel zaradi omejenih materialnih sredstev in napete razdelitve narodnega dohodka. Zato je nastala potreba, da se po sprejemu letošnjega družbenega plana vse leto sprejemajo posamezni ukrepi, ki bodo pomenili nadaljnji razvoj novih odnosov v našem gospodarstvu in nadaljnje izboljšanje v sistemu razdelitve dohodka. Ne-

pravno je Zvezna ljudska skupščina razpravljala in sprejela ustrezne sklepe za uvedbo stimulativnejšega sistema nagrajevanja in razširitve materialne baze delavskih svetov in komun. Stabilnejši odnosi v gospodarstvu omogočajo, da se razširi doslej zelo ozka materialna osnova gospodarskih organizacij in komun. To naj pripomore k večji materialni zainteresiranosti in stimulaciji proizvajalcev za večjo proizvodnjo in omogoči povečanje produktivnosti dela, ki je edina trdna osnova za izboljšanje življenjskega standarda.

Dalje je tovariš Ranković dejal, da je za izvajanje teh pomembnih ukrepov neobhodno potrebna velika aktivnost organizacij SZDL. Bolj ko doslej je v vseh komunah, okrajnih ljudskih odborih in organih družbenega upravljanja potrebn avazest, da leži odgovornost za razvoj našega gospodarstva in države, zlasti odgovornost za stalno izboljševanje standarda delovnih ljudi, na vseh, ne pa samo na zveznih or-

predno gibanje žensk naraščalo in se razvijalo. Ljudska revolucija, v kateri so ženske aktivno in množično sodelovale, je uresničila osnovne težnje delavskega razreda in delovnega ljudstva, s tem pa je tudi družbeno in politična enakopravnost žensk prišla do izraza v ostalih zakonih in družbenem sistemu naše države. Brez sodelovanja žensk v procesu družbene proizvodnje, brez njihovega aktivnega sodelovanja v razdelitvi družbenih sredstev ni prave enakopravnosti žensk v družbeni skupnosti. Ta proces pa zahteva stalno, zavestno usmerjanje in nje nenehni boj proti staremu in nazorom ljudi. Materialna baza naše družbene skupnosti je še dokaj nerazvita, vzlic temu pa smo že v marsikaterem oziru uredili odnose med ljudmi, zlasti glede družbenega položaja žensk.

Osnovne spremembe v družbenem položaju žensk

Z ustavo, zakoni in vsem našim družbenim sistemom smo odstranili glavne oblike politične in družbene neenakopravnosti žensk. Nad 18 let stare ženske imajo zdaj aktivno in pasivno volilno pravico na vseh volitvah, opravljajo lahko vse javne funkcije z istimi pogoji kakor moški, enakopravne so tudi pred sodiščem. Industrializacija, naše dežele, zaposlenost žensk, s tem pa tudi njihova gospodarska samostojnost naglo naraščajo. Zanesljivih podatkov o številu zaposlenih žensk pred vojno nimamo, po približnih podatkih pa je bilo leta 1939 zaposlenih približno

Pomembni činitelji v spreminjanju družbenega položaja žensk

Naglo naraščanje zaposlenih žensk je rodilo nedvomno pozitivne sadove za uresničenje enakopravnosti in njihove samostojnosti. Toda prineslo nam je tudi več novih problemov, razen problemov, ki nastajajo v uveljavljanju že izdanih predpisov o zaščiti žensk. V delovnem odnosu se pojavljajo nove težave in novi problemi pri zaposlitvi mater, dalje pri bodoči zaščiti otrok, razbremenitvi žene v gospodinjstvu itd. To so pravzaprav problemi družine, ki otežkočajo širše in večje sodelovanje ter uveljavljanje žensk v družbenem in političnem življenju. Tudi s kvalifikacijo žensk imamo precej težav. Široko razvijanje pobude žensk v družbenih organizacijah je omogočilo, da smo v mnogih

komunah upostavili razne ustanove, katerih cilj je, olajšati ženskam posle v gospodinjstvu in jim pomagati v vzgoji in izobrazbi otrok. Ze zdaj v mnogih mestih grade igrišča, mnogi hišni sveti pa organizirano zbirajo otroke. Komune so začele upostavljati nove, pri nas še neznanne ustanove: razne vrste posvečevalnic za otroke in starše, središča za socialno delo itd. Vse to je namenjeno našim materam, da jim olajša vzgojo otrok.

Ná široko smo razvili tudi vzgojno delo s tečajji, seminarji, posvetovanji in predavanji o zdravstvenih, socialnih in pedagoških vprašanjih. S prizadevanjem žensk smo upostavili posebne zavode za gospodinjstvo. Še zmerom pa družbeni organi

socialističnih odnosov na vasi. Poudaril je, da nam sedanja materialna osnova že omogoča odločnejšo in bolj sistematično urejanje osnovnih problemov kmetijske proizvodnje in socialističnih odnosov na vasi. Zatem je navedel prizadevanje dela socialističnih velikih posestev, da bi dosegli rentabilnejšo proizvodnjo. Potem ko je omenil dosedanje uspehe kmetijskih zadrug, je poudaril, da so to šele začetni uspehi in da bo treba zadrugištvu razvijati s še večjim tempom. Nakažal je nekatere najpomembnejše naloge v tej smeri in dejal, da bi bilo zelo koristno, če bi v vseh organizacijah SZDL na vasi proučili gradivo prihodnjega zasedanja Ljudske skupščine o kmetijstvu in zadrugištvu in da bi sistematično delali na tem, da bi na vasi razumeli smer naših naporov za napredek kmetijstva in socialističnih odnosov na vasi. Organizacije SZDL in komunisti morajo biti nosilci te smeri.

Nato je tovariš Ranković govoril o problemih kmetijstva in

Vloga okrajev in občin se bo še okrepila

Dalje je tovariš Ranković dejal, da je bila za razvoj našega družbenega mehanizma pomembna reorganizacija okrajev in občin. Ta reorganizacija se je v osnovi pokazala za pravilno, ker je okrepila ekonomsko in pravno samostojnost občin in okrajev. Spremembe v sistemu razdelitve dohodka in spremembe v našem sistemu, do katerih bo prišlo, bodo še nadalje okrepile vlogo teh organov oblasti. Važno je, da je prišlo v občinah do krepitve politične vloge in vpliva zborov volivcev.

Čeprav razvite demokratske

oblike upravljanja načeloma pomenijo zanižanje birokratskega vodstva, to še vedno ni zadostno jamstvo, da se obvarujemo raznih birokratskih pojavov. Ti pojavi so še tam, kjer organi družbenega upravljanja, predstavniški organi in politične organizacije niso omogočili v zadostni meri kontrole nad delom posameznih služb in organov, kjer ne posvečajo dovolj pozornosti pravicam državljanov in njihovim potrebam. Odstranjevanje teh pojavov bi morala biti ena izmed poglavitnih nalog organizacije Socialistične zveze, organov ko-

mun in vseh organov družbenega upravljanja.

Dalje je tovariš Ranković govoril še o kulturno-prosvetni dejavnosti SZDL, o našem tisku, o nekaterih organizacijskih vprašanjih in članstvu SZDL, o osnovnih organizacijah, o občinskih in okrajnih odborih ter o delu glavnih odborov in zveznega odbora SZDL. Na koncu je dejal, da se bodo naša socialistična demokracija in številne oblike politične in družbene dejavnosti državljanskega napreka razvijale samo ob polni pomoči zavestnih socialističnih sil. Naša naloga je, da omogočimo tako pomoč, da bi šli hitreje naprej v celokupnem našem družbenem razvoju. Ves naš notranji razvoj, sedanji dogodki v svetu in odnosi med socialističnimi državami nujno narekujejo vsem našim političnim in družbenim organizacijam, da se še odločneje borijo za dviganje idejne ravni svojih članov in s tem za idejno jasnost na vseh področjih družbenega življenja. Ta vsesplošni boj z delavskim razredom na čelu bo še bolj okrepil enotnost naših narodov. Jamstvo za izpolnitev vseh teh velikih nalog je kompaktnost in enotnost našega političnega in državnega vodstva, ki se v vseh svojih natanjih in zunanjih akcijah natančno na podporo in enotnost naših narodov. Napadno bi bilo misliti, da se more naše socialistično demokratsko življenje pravično razvijati samo po sebi, samo preko določenih oblik, brez pomoči naših političnih činiteljev — Zveze komunistov in Socialistične zveze. Naše politične organizacije morajo na najrazličnejše načine pomagati milijonom naših delovnih ljudi v upravljanju in razvijanju družbene kontrole, v razvijanju vseh oblik socialistične demokracije pri nas.

Iz referata Dobrivoja Radosavljevića

O delu za izboljšanje družbenega položaja žensk

Dobrivoje Radosavljević je v svojem referatu obravnaval delo za izboljšanje družbenega položaja žensk. Ljudska revolucija in socialistična preobrazba dežele, je rekel med drugim, sta močno spremenili pogoje družbenega življenja naših ljudi. Spremembe v procesu socialistične izgradnje se še nadaljujejo.

Zenska je bila v stari Jugoslaviji povsem izključena iz političnega življenja. To njeno politično in družbeno neenakopravnost sta spremljala velika nepismenost in splošno kulturno zaostajanje. Stara Jugoslavija je bila v celoti ovirala za razvoj proizvodnih sil in družbenega napredka. Za žensko posebej je bila ovira na poti k njenemu enakopravnemu položaju. Vzlic vsem ukrepom političnega pritiska in preganjanju pa je na-

predno gibanje žensk naraščalo in se razvijalo. Ljudska revolucija, v kateri so ženske aktivno in množično sodelovale, je uresničila osnovne težnje delavskega razreda in delovnega ljudstva, s tem pa je tudi družbeno in politična enakopravnost žensk prišla do izraza v ostalih zakonih in družbenem sistemu naše države. Brez sodelovanja žensk v procesu družbene proizvodnje, brez njihovega aktivnega sodelovanja v razdelitvi družbenih sredstev ni prave enakopravnosti žensk v družbeni skupnosti. Ta proces pa zahteva stalno, zavestno usmerjanje in nje nenehni boj proti staremu in nazorom ljudi. Materialna baza naše družbene skupnosti je še dokaj nerazvita, vzlic temu pa smo že v marsikaterem oziru uredili odnose med ljudmi, zlasti glede družbenega položaja žensk.

1.133.000 ljudi, od teh kakih 245 tisoč žensk ali približno 21,6%. Z naglim naraščanjem skupnega števila zaposlenih po vojni je naraščalo tudi število zaposlenih žensk v gospodarstvu, zlasti pa zunaj njega. Lani je bilo med 2.182.000 zaposlenimi 563.000 žensk ali 26%. V vseh šolah narašča število učenk in študentk. V osnovnih šolah je naraslo število učenk od 609.500 v letu 1938/39 na 681.100 v letu 1954/55. Na visokih šolah in univerzah je naraslo število študentk od 4000 v letu 1938/39 na 21.800 v letu 1954/55 ali od 22,5% celotnega števila študentov na 30,9%.

Pomembni činitelji v spreminjanju družbenega položaja žensk

Naglo naraščanje zaposlenih žensk je rodilo nedvomno pozitivne sadove za uresničenje enakopravnosti in njihove samostojnosti. Toda prineslo nam je tudi več novih problemov, razen problemov, ki nastajajo v uveljavljanju že izdanih predpisov o zaščiti žensk. V delovnem odnosu se pojavljajo nove težave in novi problemi pri zaposlitvi mater, dalje pri bodoči zaščiti otrok, razbremenitvi žene v gospodinjstvu itd. To so pravzaprav problemi družine, ki otežkočajo širše in večje sodelovanje ter uveljavljanje žensk v družbenem in političnem življenju. Tudi s kvalifikacijo žensk imamo precej težav. Široko razvijanje pobude žensk v družbenih organizacijah je omogočilo, da smo v mnogih

niso dovolj zajeli te dejavnosti in še zmerom jim ne nudimo zadostne materialne podlage. Tudi družbeni položaj ženske na vasi se je v marsičem spremenil. Nastale so predvsem spremembe v njenem političnem in pravnem položaju. Sodelovanje mnogih kmečkih žensk v ljudski revoluciji nam je prineslo celo vrsto sprememb v nazorih in odnosih tudi nasproti ženski na vasi. Njena kulturna raven se je močno dvignila. Gospodarske samostojnosti kmečka žena sicer še ni dosegla, kar pomeni, da tudi ni materialne podlage za njeno enakopravnost. Vendar pa se razvija dejavnost žensk v zadrugištvu in v pospeševanju kmetijske proizvodnje.

Pomembna činitelja v spreminjanju družbenega položaja ženske sta njena družbena in politična dejavnost. Ta dejavnost nenehoma vpliva na spremembo njenega družbenega položaja, hkrati pa pospešuje nadaljnji materialni razvoj novih proizvodnih odnosov, ki ustvarjajo temelje za dokončno zagotovitev popolne enakopravnosti in osvoboditve žensk.

Dejavnost žensk v Socialistični zvezi je zlasti velika v mestih. Med člani organizacij SZDL je

38 do 45% žensk, v okrajnih odborih 8 do 12%, v občinskih pa od 7 do 10%. Društve za skrb za otroke imamo nad 1500, sekcij zadrugištvu pa nad 1200. Kakih 9000 ženskih društev dela na področju gospodinjstva izobrazbe.

Važna je zlasti dejavnost žensk v mestih in industrijskih središčih. V delavskih svetih, svetih ljudskih odborov, upravnih odborih, šolskih, zdravstvenih in socialnih ustanovah ter hišnih svetih dela kakih 100.000 žensk. V delavskih svetih jih dela čedalje več. Lani jih je delalo že 36.000 ali 17,3% vseh članov delavskih svetov. V hišnih svetih jih dela 14,7%, v upravnih odborih zdravstvenih ustanov 18%, v socialnih 42,8%, v šolskih odborih pa 10 do 12%.

Včasih nekateri primerjajo sedanjo politično dejavnost žensk s tisto iz časov revolucije in v prvih povojnih letih ter prihajajo do zaključka, da je bila prej mnogo živahnjša, zdaj pa da nenehoma popušča. Takšna primerjava pa ne drži. Dejavnost žensk se razvija v mirnem času na mnogo širši fronti in je tudi bolj mirna. Zdjaj je potrebno postopno in sistematično delo, ki ne rodi sadov kar čez noč.

Nadaljnje delo za izboljšanje družbenega položaja žensk

Če proučujemo družbeni položaj ženske v naši družbi, je za Socialistično zvezo kot politično organizacijo važno, da upošteva dve slabi strani politične orientacije naših organizacij in članov, ki delajo v družbenih organih. Prvič, da ženske pri volitvah v razne družbene organizacije in družbene organe zastopljamo, kakor zastopljamo zadnje čase tudi boj za uveljavljanje novih nazorov glede žensk; in drugič, da mnoga vprašanja, ki se pojavljajo zdaj v družbenem položaju žensk, prepuščamo večinoma njim samim in družbenim organizacijam. Neizodostno sodelovanje žensk v vodstvu družbenih in političnih organizacij je izraz zaostalih nazorov in kaže, da tudi politične organizacije zastopljajo vprašanje izvolitve žensk v te organe, čeprav je nesporno, da je prav sodelovanje žensk v teh organih eden najbolj bistvenih elementov in glavnih pogojev za ureditev vseh vprašanj družbene enakopravnosti žensk.

Objektivno težavnejši položaj žensk ne sme biti razlog, da jih ne bi volili v družbene organe, toda pri določanju njihovih nalog v teh organih je treba upo-

števat obveznosti, ki jih imajo v družini, in konkretne težave, izvirajoče iz njihovih družbenih obveznosti. Njihovo širše sodelovanje v organih ljudske oblasti in organih družbenega upravljanja bo pripomoglo, da bomo v naši nadaljnji socialistični iz-

gradnji laže premagovali te objektivne težave. Pospešena industrializacija dežele v takšnih mednarodnih pogojih, kakršne smo imeli v minulnem obdobju, je terjala izredne napore, ki so rodili pomembne uspehe v gospodarski izgradnji, toda pri tem smo nujno morali zapostavljati osebni in družbeni standard, zlasti v mestih in industrijskih središčih. Nagla industrializacija je sprožila tudi velik dotok prebivalstva v mesta. Iz tega so nastali razni problemi, ki jih je treba obravnavati. Pri tem delu uspešno sodelujejo tudi ženske. Razumljivo je, da je moč uspehe v izboljšanju družbenega položaja žensk doseči samo v okviru splošnega boja za nadaljnjo socialistično izgradnjo naše države. Če bi ločili ta vprašanja od splošne socialistične izgradnje, bi samo politično otežkočili reševanje pot k nadaljnjemu izboljšanju družbenega položaja žensk ter demobilizirali ženske in družbo v celoti v obravnavanju vseh tistih konkretnih problemov, ki jih je moč urediti v nadaljnji stopnji naše splošne socialistične izgradnje.

Mnoga vprašanja sedanjega družbenega položaja žensk so proučile posamezne družbene organizacije in sprožile mnogo predlogov. Te predloge pa so družbeni organi premalo upoštevali. Socialistična zveza kot družbena organizacija je morala na vsakem področju zastaviti ta vprašanja, da bi jih nenehoma obravnavali, zlasti kadar gre za razdelitve družbenih sredstev. Socialistična zveza mora nenehoma imeti pred očmi položaj žensk in zagotavljati njihovo izvolitev v organe družbenega upravljanja in ljudske oblasti.

O gospodarski samostojnosti žensk

Za nadaljnji razvoj gospodarske samostojnosti žensk je važno, da tudi z našim nadaljnjim gospodarskim razvojem zagotovimo nenehno naraščanje števila zaposlenih žensk, na vasi pa nadaljnje razvijanje, sodelovanje žensk v novih socialističnih odnosih, ki nastajajo na državnih posestvih, v kmečkih delovnih zadrugah in v splošnih kmetijskih zadrugah.

Razvoj industrije in pospeševanje kmetijstva bosta razvijala in krepila socialistične proizvodne odnose in razširjala gospodarsko podlago za še večje gospodarsko samostojnost žensk. Nadaljnje naraščanje industrijske proizvodnje in perspektive razvoja gospodarskih panog, kakor tudi družbenih služb bo ustvarjalo možnost, da bomo povečali zaposlenost z večjim odstotkom

žensk. To bomo lahko storili zlasti v velikih mestih in industrijskih središčih, kjer je zaposlitev žensk že zdaj problem.

Dosedanja enostranska industrijska izgradnja nam ni omogočala, da bi zaposlili v nekaterih industrijskih središčih več žensk. V zvezi z nadaljnjo perspektivo naraščanja zaposlenosti v gospodarstvu in zunaj njega je potrebno, da sistematično delamo za izboljšanje kvalifikacij naših delavk in da poskrbimo, da se bo poglabilo strokovno šolanje ženske mladine tem bolj, ker je relativno zaostalo.

Naša splošno družbena potreba je, da razvijamo živilsko industrijo, konfekcijo, komunalne službe, družbeno prehrano, da zgradimo čimveč stanovanj, da

(Nadaljevanje na 5. strani)

OB DANAŠNJI SKUPŠČINI ZVEZNE GRADBENE ZBORNICE

Težave gradbeništva

Gradbena podjetja ne smejo zanemarjati subjektivnih pomanjkljivosti v svoji organizaciji dela

Lansko leto je bilo za naše gradbeništvo izredno. Preusmeritev v naši investicijski politiki je primorala mnoge investitorje, da so že konec predlanskega leta nehali graditi poslopja, začetek lanskega pa je bil še posebno neugoden za gradbena podjetja. To je moč v glavnem povzeti iz lanskih pogojev proizvodnje v gradbeništvu, ki jih obravnava poročilo, pripravljeno za letno skupščino Zvezne gradbene zbornice. Skupščina se bo začela danes v Opatiji.

Predvidena lanskega obsega gradbenih del pa vzlic zmanjšanju v primerjavi s predlanskim letom nismo dosegli. Do avgusta je bila krivulja končanil del povrednosti na grafikonu pod krivuljo predvidenih. Sele potem se je položaj nekoliko zboljšal. Pa tudi gradbena podjetja niso izkoristila vseh zmogljivosti. Glavni vzrok je bil v nepreprozi sprejetih družbenih planih. Razen tega investitorji večinoma niso izkoristili možnosti, da bi gradbena dela financirali prek tako imenovanih dvanaestin, kar jim je bilo zveznim družbenim planom omogočeno. To je močno vplivalo na zaposlenost operative. Zato se je gradbena sezona začela pravzaprav šele v tretjem četrtletju. Boljše izkoriščanje delovnega sile kakor predlanskim se je začelo šele v avgustu in trajalo je samo do novembra, ker je

gradbena dela v zadnjih treh mesecih oviralo slabo vreme.

Vse to je povzročilo med gradbeniki precejšnjo paniko. Mnoga podjetja so bila pripravljena prevzeti delo znatno pod proračunsko vsoto. Zato so nastale motnje na trgu. Podatki o javnih licitacijah v lanskem letu do avgusta pa kažejo, da je bilo 183 licitacij s popustom nad 20%, nekateri pa celo do 80%. V drugi polovici leta se je to stanje znatno zboljšalo. Preskrba z gradbenimi potrebščinami v glavnem ni zadevala na večje težave in cene so bile stabilne. Cement se je celo nekoliko pocenil.

Letos imajo gospodarske organizacije v gradbeništvu več upanja na uspeh kakor lani, vendar pa gradbena podjetja ne smejo zanemarjati subjektivnih pomanjkljivosti v svoji organizaciji dela, da znova ne zabredejo v težave.

PO ZAKONU O SPLOŠNEM UPRAVNEM POSTOPKU

se bodo morali ravnati vsi družbeni organi, samostojne ustanove in organizacije

Beograd, 19. aprila. (Tanjug.) Jutri bo začel veljati zakon o splošnem upravnem postopku, ki ga je Zvezna ljudska skupščina sprejela lani 6. decembra. Po tem zakonu se bodo morali ravnati vsi družbeni organi, samostojne ustanove in organizacije, ki obravnavajo posamezne pravne zadeve, in sicer v vseh primerih, ko gre ne le za pravice državljanov, marveč tudi za pravice pravnih oseb.

Po zakonu pripada prvenstvena pristojnost v upravnem postopku občini kot celici samoupravljanja v krajevni upravi. Novi zakon naj pripomore k pravilnemu, naglemu, ekonomičnemu in uspešnemu delu uprave in upostavitvi takšnih odnosov med ustanovami, organizacijami in državljanji, ki ustrezajo našim družbenim odnosom. Za uveljavljenje tega zakona je že vse pripravljeno. Preden so se začeli seminarji v republiških in okrajnih središčih, je sekretariat za splošno upravo ZIS organiziral posvetovanje predavateljev za te seminarje, na katere so bili povabljeni naši najuglednejši strokovnjaki za upravni postopek.

Predavatelji so potem po republikah in okrajih organizirali tečaje za proučevanje zakona o splošnem upravnem postopku in za njegovo izpolnjevanje. Tečaji so zajeli dobro polovico vseh uslužbencev državne uprave, ustanov in gospodarskih organizacij. Kmalu bo izpolnjena tudi druga naloga. Razne predpise je treba

namreč vskladiti z zakonom o splošnem upravnem postopku.

V pravnem svetu ZIS izražajo mnenje, da bi bilo zelo važno, da bi se tako temeljito pripravili tudi na uveljavljanje drugih zakonov s področja uprave, gospodarstva, socialne politike, zdravstva itd., ker bi se tako naša zakonitost še bolj utrdila.

IZJAVA REPUBLIŠKEGA SEKRETARJA ZA DELO DR. MARIJANA DULARJA

»Podaljšano« prvomajsko praznovanje bi prineslo gospodarstvu škodo

Nekateri kolektivni bi si radi prvomajski delovni podaljšali: namesto v sredo in četrtek naj bi praznovali tudi 3. in 4. maja ali pa od nedelje 28. aprila do vključno 2. maja. Drugi pa celo predlagajo, naj bi praznovali od nedelje 28. aprila do naslednje nedelje, 5. maja, češ saj dva dni pred praznikom in dva dni po prazniku storilnost tako ne bo kdo ve kako velika. Ponekod so v zvezi s takimi predlogi že pripravili načrte (nekateri so jih za deset, dvanajst ali celo štirinajsturnim delavnikom nadoknadili ure, ki bi jih sicer izgubili s podaljšanim praznovanjem).

Glede na omenjene težnje smo napisali republiškega sekretarja za delo dr. Marijana Dularja za izjavo, kaj sodi o takih namerah. Dr. Dular je dejal:

Plenarna seja RK Slovenije

Ljubljana, 19. aprila. Na današnji plenarni seji Rdečega križa Slovenije je za uvod spregovoril nekaj besed predsednik Izvršnega odbora RK Josip Jeras, poročilo pa je pripravila tajnica Olga Kraigherjeva. Najvažnejše naloge RK so potem podrobno obravnavali posamezni člani. Odbor za gradnjo mladinskega okrevališča na Debelem ritcu je poročal, kako napredujejo letos dela za to gradnjo.

Letos prvokrat »Dan medicincev« na ljubljanski univerzi

Ljubljana, 19. aprila. Danes so na medicinski fakulteti v Ljubljani prvokrat proslavili dan medicincev, ki so ga zaključili s športnimi tekmovanji. Prireditev so trajale ves minul teden. Dekan medicinske fakultete profesor dr. Robert Neubauer je v četrtek zvečer priredil sprejem, ki so se ga udeležili profesorji in študentje, da bi v prijetnem razgovoru dosegli tesnejšo povezavo

Slovenskim udeležencem Oktobrske revolucije

Delovni odbor za proslavo 40-letnice Oktobrske revolucije vabi vse bivše vojnne udeležence iz prve svetovne vojne, ki so L. 1917-1920 živeli v Rusiji, da pisмено ali osebno sporoče svoje spomine o tedanji dobi, o morebitni svoji udeležbi v revolucionarnih dogodkih, o vlogi, ki so jo tedaj imeli udeleženci slovenski v taboriščih, v revoluciji, v državljanski vojni. Koristne bodo tudi navedbe drugih udeležencev. Podatki nam bodo služili, da ugotovimo, koliko Slovencev je bilo udeležencev v revoluciji in kakšen prispevek so imeli v teh dogodkih. Zanimajo nas tudi podatki o delavnosti vojnih udeležencev po vrnitvi v Avstrijo L. 1918 in v Jugoslavijo L. 1919-21. Pomembne podatke bomo pričeli v časopisju.

Spomine in podatke pošiljajte na naslov: Delovnemu odboru za proslavo 40-letnice Oktobrske revolucije, Ljubljana, Tomšičeva ulica 5. Delovni odbor

IZ DEJAVNOSTI NAŠIH DRUŠTEV

Pet let Elektrotehniškega društva Slovenije

Elektrotehniško društvo Slovenije bo danes polagalo ob račun svojega dela. Društvo je širši javnosti morda še premalo znano vzlic svojemu delu na strokovnem in organizacijsko-gospodarskem področju, kakor tudi pri vzgoji novih kadrov, ki jih naša industrijska gospodarstva vsak dan bolj potrebujejo.

Vsa dejavnost društva se vidi dakejski odbor društva, čigar poslanje iz posebne brošure, ki jo je blicistična dejavnost se razvija v izdajo društva »ob pedletnici ob smereh izdaje Elektrotehniškega društva. Tako širokega področja in priročnika in Elektrotehniškega društva dejavnosti res nismo pričakovali pred leti, ko je društvo prvokrat nastopilo v javnosti in opozorilo na probleme v elektrotehniški stroki, ki jih je nujno rešiti.

Kako široke plasti elektrotehniškega sveta je zajela ta organizacija pomeni včlanjenost 1400 inženirjev in tehnikov; to je kader, na katerega ememo in tudi moremo računati.

Vzlic začetnemu majhnemu številu članstva je danes društvo močno, ima urejeno organizacijo in točno začrtan program. Društveno delovanje se je razvijalo po referatih v okviru upravnega odbora, po strokovnih skupinah, komisijah in podoborih. Vsekakor je eno najvažnejših del dejavnost strokovnih skupin za jak in šibki tok, ki sta s svojim delom v okviru republike in vse države pokazali nujnost svojega obstoja. Člani teh skupin so se udeležili tudi mednarodnih kongresov in posvetovanj ter s svojimi referati opozorili na našo dejavnost.

Z velikimi težavami si je priborila svoj obstoj tehniška komisija za podeljevanje kvalitetnega znaka in zabeležila že prve uspehe. Vsa naša industrija bi morala predložiti svoje izdelke v pregled in potrditev omenjeni komisiji, ker bi le s tem rasla kvaliteta in varnost naših proizvodov, s čimer bi naš potrošnik tudi dobil zaupanje v domače proizvode. Eno izmed najbolj razveseljivih je gotovo dejstvo, da je re-

kot sekcija v svojem delu razvijajo in spopolnjujejo. Ta sekcija predvsem skrbi za dvig strokovnosti osnovnega kvalificiranega kadra v naših industrijah in obratih.

S povezavo med društvom in visokošolskimi študenti elektrotehniki so bili šele nedavno storjeni prvi koraki tako važnih stikov. Na ta način upostavljeni most med današnjimi in bodočimi operativci, je jamstvo za pravilno vzgojo novih kadrov, ki bodo vedeli, kaj hočemo, kaj se od njih zahteva in kaj morajo dati, da si bomo ustvarili tudi v našem elektrotehniškem svetu tradicijo, ki je temelj vsakemu umnemu gospodarstvu.

C. D.

Iz referata Dobrivoja Radosavljevića na plenumu SZDL

(Nadaljevanje s četrte strani.)

moderniziramo trgovsko omrežje, razvijemo razne socialne službe itd. Samo s tem lahko ustvarimo pogoje za olajšanje dela v gospodinjstvu, za kulturno izobrazbo žensk in za povečanje njihove delovne storilnosti. To bo ustvarilo tudi pogoje za boljše in srečnejše življenje ljudi v družini. Če se bodo ženske razen tega v večjem številu vključevale v družbene in samoupravne organe, bomo ustvarili pogoje, da bomo vprašanja, od katerih je odvisen družbeni položaj žensk, obravnavali in o njih ukrepali v družbenih in samoupravnih organih.

Perspektive razvoja na omenjenih področjih gospodarstva in družbenih služb, kakor tudi perspektiva povečanja zaposlitve

Položaj družine v naših pogojih

Važen činitelj, ki vpliva na družbeni položaj žensk, je povezan s problemom družine, s tem pa tudi z vprašanjem odnosov v zakonskem življenju, v skrbi za otroke. Družina v pogojih naše socialistične izgradnje doživlja velike spremembe. Patriarhalna

ženski narekuje potrebo, da v zveznih družbenih in samoupravnih organih uporabimo dosežane izkušnje in uveljavimo vse koristne pobude.

Vtem ko zaposlene ženske v mestu dosežejo svojo gospodarsko samostojnost z zaposlitvijo, ja za kmečke ženske to dolg proces boja za razvijanje vseh oblik novih socialističnih odnosov na vasi. Perspektive pospeševanja kmetijstva in krepitve zadržištva odpirajo široke možnosti vključevanja žensk v te nove socialistične odnose. Povezovanje zadrug v raznih oblikah in raznih panogah proizvodnje z individualnim gospodarstvom ustvarja posebne možnosti, da se ženske v gospodarski dejavnosti tudi neposredno povežejo z drugimi.

družina, sloneča na privatni lastnini nad proizvodnimi sredstvi, polagoma izginja. V pogojih družbene lastnine nad proizvodnimi sredstvi pa raste nova družina. V novih socialističnih odnosih družina ni proizvodna enota, marveč osnovna celica

družbenega življenja, ki ima zelo važno funkcijo za razvijanje boljšega in srečnejšega življenja ljudi, zlasti pa za vzgojo in izobrazbo otrok in mladega rodu.

Pa tudi družice, ki slone v naših pogojih na privatni lastnini nad proizvodnimi sredstvi in ki so na vasi še zmerom v večini, doživljajo velike spremembe tako pod splošnim vplivom našega socialističnega razvoja kakor tudi spričo že izpremenjenega položaja žensk v naši družbi. Čedalje čvrstejša povezanost družine s širšo skupnostjo bo vplivala tudi na razvijanje novih družinskih odnosov. Z zdravstveno službo, v vrsto socialnih ustanov, zlasti pa s službo za skrb in vzgojo otrok posega naša socialistična družba v življenje vsake družine in ji pomaga, da uredi določena vprašanja ob pomoči skupnosti. Mi smo se otesili naziranja, da mora država urediti vse te odnose, da mora država skrbeti za otroke, ker bi prišli po tej poti do podražavljanja cele vrste funkcij, ki so po svojem bistvu pripadle družini.

Kakor smo nasprotniki poročanja vrste naravnih funkcij družine, prav tako smo tudi nasprotniki mnenja, da je skrb

za otroke in za življenje družine stvar same družine in da naj se družba in država v to ne bi vmešavali. Čedalje bolj prihajamo do prave mere in pravilne ureditve glede funkcije države, družbe ter funkcije same družine v korist družbe kot celote in v korist v družini živečih ljudi posebej. Razvoj komun, zlasti pa stanovanjske skupnosti odpira perspektivo širokega obravnavanja cele vrste vprašanj družine, ki zdaj otežkočajo njeno življenje. Če bi ostala vsa našeta vprašanja sama »ženska« vprašanja, ki jih obravnavajo samo v ženskih družinah, tedaj ne bi dosegli uspehov v zboljšanju položaja žensk. V tem oziru naše sedanje stanje še zdaleč ni zadovoljivo. Nadaljnja izgradnja naših socialističnih družbenih odnosov zahteva, da obravnavamo politično družbena vprašanja žensk kot družbena vprašanja in to morajo imeti pred očmi organizacije Socialistične zveze. Ob spremembi odnosov do teh vprašanj, ob še večji družbeni in politični dejavnosti žensk lahko računamo na velike uspehe v socialistični izgradnji in nenehnem zboljševanju družbenega položaja žensk.

Asistenti v proizvodnji

Ali ima snopopečeni asistent, ki se mu hlače še svetijo od guljenja šolskih klopi, že pravico omešavati se v komplicirane proizvodne postopke in neposredno zapovedovati izkušenim delavcem? To vprašanje je dolga leta vse do letos mučilo prenekatere obratovodje jeseniške železarne. Njihovo mnenje se je zrealilo v pristojnostih, ki so jih obratovodje prepuščali podrejenim asistentom. Mnogi izmed letih so namreč imeli tako malo pristojnosti, da so bili praktično o obratih samo nekaki posvetovalni organi. Obratovodje so pogosto s svojimi delovnimi neposredno, mimo asistentov, o skoraj vseh važnejših zadevah. Asistentom pa so neredko nalagali tudi

posle, ki pravzaprav niso imeli novi asistenti — mnogo bolj nikake težave z nalogami, ki jih od njih terjalo asistentsko delovno mesto. Opis delovnih mest je na primer pokazal, da je bil eden izmed asistentov zadolžen z nalogo, da je v obrat prinašal plače tam zaposlenim delavcem in uslužbencem. To nalogo mu je obratovodja zaupal, ker se mu je zdel asistent najbolj zanesljivo človek za tako delo. Tako vsaj je pojasnil svojim nadrejenim, ko so ga barbarali po vzroku za to zadolžen svojega asistenta.

Ce bi s popisom in opisom delovnih mest samo zabeležili dejanske razmere, bi bili nekateri asistenti v jeseniški železarni mogoče še sedaj »peto kolo«, napoti obratovodjem in odoč delovnoodjem. Popisovalna komisija pa se ni zadovoljila z golim popisom, ampak je predlagala spremembe. Tako so asistenti naposled dobili pravilne zadolžitve, s tem pa seveda tudi vse ustrezne pristojnosti, potrebne za pravilno opravljanje njihovih del. Morda bodo sčasoma tudi prizadeti obratovodje videli, da so jim delali krivico, ko so jim odrekli sposobnost za odgovornejše samostojno delo ali jih iz drugih razlogov obrnili pri njihovem strokovnem izpopolnjevanju.

K udržitvi položaja asistentov prispeva tudi delna reorganizacija vzdrževalne službe. Ta služba, kakršna je bila do konca lanskega leta, se je namreč izkazala za preslabo, da bi preprečila, oziroma skrajšala številne zastoje v proizvodnji, ki so prav lani spet znatno narasli in povzročajo železarni veliko škodo. Preslaba je bila zato, ker so bili za vzdrževanje strojev zadolženi isti or-

gani, ki so se pretežno ukvarjali s proizvodnjo in se zato niso mogli zadosti posvetiti še vzdrževanju.

Sedaj so proizvodne in vzdrževalne funkcije ločene. Vsak obrat ima za vzdrževanje posebnega asistenta, ki skrbi za ureditev doslej močno pomanjkljive tehnične dokumentacije, vodi evidenco osnovnih sredstev, skrbi za pravilno obratovodje amortizacijskega sklada, med drugim, da so stalno na zalogi nadomestni deli strojev, ki se najhitreje obrabijo itd. Od reorganizacije vzdrževalne službe si v železarni mnogo obetajo, saj so jim vse analize in v zadnjem času tudi praksa pokazale, da se da s preventivno — za kar so predvsem zadolženi novi asistenti — mnogo bolj uspešno zmanjševati zastoje v proizvodnji, kakor če posredujejo šele, kadar pride do pečjih okvar v strojnem parku.

Tudi za upravljanje plinskih generatorjev je popis delovnih mest pokazal potrebo po osamostatnitvi od proizvodnje. Medtem ko je bila poprej skrb za redno obratovanje teh generatorjev naloga posameznih obratovodij, ki se pogosto niso mogli dovolj posvetiti še tej nalogi, so sedaj ustanovili posebno osrednjo upravo, ki je prevzela upravljanje vseh generatorjev. Nova uprava je oskudila obratovanje vseh generatorjev, pri čemer je že dosegla znatne prihranke, ker je omogočeno racionalnejše poslovanje.

Ob popisu delovnih mest se je nadalje med drugim pokazalo potrebo nastavitvi nove tehnologije in okrepitev pravno službo. Kontrola o obremenitvi posameznih uslužbencev pa je pokazala, da nekateri delovna mesta za železarno niso rentabilna. Tako so med drugim že razrešili geometra, ki ni bil polno zaposlen. V primeru potrebe bo železarna najela geometra izven podjetja, ker bo to znatno ceneje. Opis delovnih mest je nadalje pokazal, da imajo predvsem nekateri nižji uslužbeni delci komaj za 5 do 6 ur dnevnih. Njihovega dela pa po večini ne bo moč bolje organizirati, sklega leta, se je namreč izkazala za preslabo, da bi preprečila, oziroma skrajšala številne zastoje v proizvodnji, ki so prav lani spet znatno narasli in povzročajo železarni veliko škodo. Preslaba je bila zato, ker so bili za vzdrževanje strojev zadolženi isti or-

gani, ki so se pretežno ukvarjali s proizvodnjo in se zato niso mogli zadosti posvetiti še vzdrževanju.

NOVE BANKOVCE IN KOVANI DENAR bo 25. aprila dala v promet Narodna banka. Gre za nove bankovce po 5000, 1000 in 100 dinarjev. Ti bankovci bodo imeli datum 1. maj 1955 in podpis Dobrivoja Radosavljevića, predsednika upravnega odbora, ter vojina Guzina, guvernerja Narodne banke FLRJ. Zvezna dne bodo dali v promet tudi novi kovani denar po 50, 20 in 10 dinarjev; bankovci po 1000, 500, 100 in 50 dinarjev z datumom 1. maj 1948 ter bankovci za 20 in 10 dinarjev z oznako »1944«, pa tudi kovani denar po 5, 2, 1 in 0,50 dinarjev z oznako »1955« bodo ostali še nadalje v veljavi.

JUGOSLOVANSKA ZADRUŽNA DELEGACIJA bo obiskala v prvi polovici maja Sovjetsko zvezo. Med 15 dnevni obiskom bo gost Centralne zadrzne zveze ZSSR.

KNJIŽEVNIK ERH KOB bo odpotoval v začetku maja na obisk h književnikom skandinavskih dežel. V Švedski, Norveški, Danski in Finski bo po deset dni gost zvez pisateljev teh dežel. Obisk Koba v skandinavskih deželah sodi v okvir izmenjave med skandinavskimi in jugoslovanskimi pisatelji.

150.000 DOLARJEV JE ODOBRI UNICEF naš državi. Sto tisoč dolarjev bomo uporabili za rehabilitacijo invalidnih otrok, 30.000 pa za besežiranje.

V LJUBLJANO SE JE VRNIL SLOVENSKI OKTET, ki je v velikem uspehom gostoval v Italiji. Praviijo, da so bili njegovi koncerti po italijanskih mestih zelo dobro obiskani in da jih je kritika zelo pohvalila.

NA SESTANKU FILMSKIH PROIZVADJALCEV JUGOSLAVIJE so večeraj ugotovili, da so osnovni problemi filmske industrije še zmeraj finančanje proizvodnje, šolanje in izpopolnjevanje filmskih umetnikov in tehnikov ter modernizacija in izpopolnitev filmske tehnike. Sestanek se je udeležil tudi predsednik Zvezne industrijske zbornice Todor Vujanović.

Z zasedanja skupščinskih odborov LR Slovenije

Ljubljana, 19. aprila. Na današnjih zasedanjih so gospodarska odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ter odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS razpravljali o predlogu zakona o spremembah zakona o godovnih in o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o godovnih skladih. V zvezi s tema zakonoma so razpravljali tudi o uredbi za izvrševanje zakona o godovnih skladih, o uredbi o sečnji godznega drevoja in o odloku o posebnih pogojih za ustanavljanje podjetij na področju godznega in lesnega gospodarstva. Jutri bosta o istih vprašanjih razpravljala tudi zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

KARŽELITE

Razstava grafik Johnnija Friedlaenderja v Jakopičevem paviljonu

Dvainštrideset grafik Johnnija Friedlaenderja, pretežno jedkanic, barvnih jedkanic in le dve akvatinti, ki so te dni razstavljene v Jakopičevem paviljonu, nam je za podrobno predstavilo o avtorju mnogo premalo. Razstavljeni listi izvirajo iz obdobja od leta 1949 do danes in nam dobro predstavijo le zadnjo fazo avtorjevega dela, fazo, ko je po vsem videzu že dozorel in preciziral svoj slog in vsebino.

Ko je predlanskim na Prvi mednarodni grafični razstavi pet njegovih jedkanic in lesorezov dobilo nagrado Jakopičevega paviljona, še ni bilo mogoče slutiti spremembe, ki se je obetala v njegovem delu. Takrat razmeroma veliki formati so se do danes prelili v prikupno kolekcijo intimnih grafik, ki poživljajo razstavne dvorane Jakopičevega paviljona. Tudi tehnično se je še v teh dveh letih vidno izostril. Jedkanice obvlada do virtuoznosti, gledalec ima občutek, da zanj sploh ne obstoje tehnični problemi pri tej zvrsti grafike. Že to ustvarja prijeten dojem suverenosti in samozavesti avtorja.

Njegovi motivi so preprosti, vzeti iz vsakdanjega življenja, iz živalskega sveta ali pa iz običajnih slikarskih rekvizitov. Ženski akti, konji, ribe, rože, krajine in posamezne, povsem abstraktne kompozicije. V njegovem delu se menjava težnja po razčlenjevanju posameznih oblik s težnjo po njihovem zopetnem združevanju, toda vedno le z uporabo pri analizi pridobljenih izkušenj. Zato opazimo, da se vsako njegovo sintetično obdobje končuje s po svoje povsem zaključnimi deli, ki učinkujejo v dotlej nedoseženi harmoniji. K temu pripomore tudi izreden barvni okus, previdnost pri izbiranju tonskih skupnosti, občutek za barvno harmonijo in nekoliko nenavadne domisljice (na primer »Krajina z modrim soncem« in druge). Predmete razkrajaja skoraj v navidezni želji po ustvaritvi liričnega ali vsaj mehkega in na splošno povsem harmoničnega vzdušja celote. Vsaj povprečnemu gledalcu bi se zdelo tako, kajti težnostno in kompozicijsko dovršene grafike bolj izdajajo estetsko kot formalno analitično prizadevanje.

V njih opazamo dosledno izpeljan razvoj brez vsakih vmesnih skokov, temeljit in vztrajen, pri čemer stremi avtor vedno znova za enotno ubranost svojih kompozicij.

Brez dvoma pa je največja kvaliteta Friedlaenderjeve umetnosti, da pusti gledalcu popolno svobodo. Niti ga ne sili dojemati njegov sujet tako, kot ga je on sam dojemal ali morda upodobil, niti mu ne jemlje svobode osebnega čustvanja. V njegovih jedkanicah lahko najde vsak obiskovalec tisto čustveno, čutno ali miselno nastojenost, ki njemu samemu ustreza: liriko, melanholijo, grozljivost, dramatičnost, fantastiko, analitičnost itd. To je brez dvoma velik uspeh umetnika, ki se odreka ustvarjanju v vsakem konvencionalnem ali pa tudi modernem toda splošno razširjenem slogu in nudi s svojimi bogatimi izraznimi sredstvi vsakomur tisto, kar le-ta želi in pričakuje od umetnosti. Pri vsem tem pa ohrani likovnemu poznavalcu dobro vidne črte svoje močne, čeprav morda mehke umetniške osebnosti.

ničesar ne izgube; vsaj intimnost Friedlaenderjeve grafične govornice gotovo obdržijo. M.

NEKAJ NOVOSTI

Narodne in univerzitetne knjižnice
Das Ausländische Strafrecht der Gegenwart. Hrsg. von E. Mezger & A. Schönke & H.-H. Jeschek. Bd 1. Berlin (1955). (115977-1)
Besaules L.: Grammaire de la langue bulgar. 10. éd. Paris 1950. (Collection de grammaires de l'Institut d'Études slaves. 4.) (123369-4)
Blot P. & J. Dresch: La Méditerranée et le Moyen-Orient. 2 t. Paris 1953-1956. (134323-1, 2)
Bosquet A.: Les vingt meilleures nouvelles françaises. Paris 1956. (F 10/1957)
Boyer J. & M. V. Strumza: Précis d'hygiène aéronautique. Paris 1956. (F 2/1957)
Broglio L. de: Nouvelles perspectives en génie aéronautique. Paris 1956. (F 1/1957) sincrophysique. Paris 1956. (F 2/1957)

Drevi premiera v ljubljanski Drami

Drevi bo v ljubljanski Drami nova premiera — tragedija »Kralj Oidipus«. Na sliki Stane Sever v naslovni vlogi

Krleža v slovenščini

Miroslav Krleža, eden največjih jugoslovanskih pisateljev, čigar dela so znatno vplivala na mlajše pokolenje, tako pri Hrvatih kakor pri Slovencih, je morda najbolj znan po svojem znamenitem ciklu Glembejevih, ki ga je zdaj v knjižni obliki skupaj s prozo izdala Državna založba Slovenije. Prevod sta oskrbela Fran Albreht, ki je prevedel novele ter dramo »Gospoda Glembejevi« in »Leda«, ter Josip

Vidmar, ki je prevedel dramo »V agoniji«. Tako smo v slovenščini dobili delo, ki pomeni enega od vrhuncev jugoslovanske književnosti. Ciklus o Glembejevih je bil napisan med leti 1926 in 1930 ter ga moramo imeti za organsko celoto. Kronološko se vrstijo v tej vrsti: »Gospoda Glembejevi« se godijo 1913. leta, »V agoniji« leta 1922 in »Leda« 1925, vse tri v značilnem zagrebškem meščanskem krogu. Medtem ko je prva drama tragedija bankirske družine Glembejevih, predstavlja druga dramo o baronici Lauri Lembachovi, »Leda« pa je zadnja ljubezenska igra tega družinskega cikla.

Ob tej priložnosti, ko opozarjamo na izid glembejevskega cikla v slovenščini, ne moremo mimo opombe, kako je predvojna cenzura ravnala s številnimi Krleževimi dramami. Mnoge so zapovrstvo propadle v predalih različnih cenzorjev. Nekatere so bile uprizorjene, a so jih takoj dali z repertoarja. Nekaj pa jih je prodrlo kljub vsemu in nastopilo svojo zmagovito pot po vseh jugoslovanskih odrih.

Slovenski stiki s Krležo segajo pravzaprav že daleč nazaj. Že leta 1926 špirl leta po tem, ko je avtor napisal dramo »Golgot«, je to delo prevedel v slovenščino Ferdo Delak. Znano je tudi, da je Krleževa »Balada o Petrici Kerempuhu« izšla leta 1936 v Ljubljani. Po vojni smo leta 1948 dobili v zbirki Mala knjižnica Slovenskega knjižnega zavoda novelo »Bitka pri Bistrici Lešni«,

naslednje leto pa je izšel še njegov cikel vojnih novel »Hrvatski bog Mars«. S sedanjo izdajo cikla Glembejevih bo tudi slovenski bralec imel boljši vpogled v Krležovo literarno ustvarjanje.

STUDENTSKI FESTIVAL

Drevi ob 8. uri bo v Veliki filharmonični dvorani otvoritvena prireditev študentskega festivala, ki ga ob desetletnici povojnega študentskega tiska prireja uredništvo Tribune, glasila ljubljanskih študentov. Tako se bodo po triletnem predledu ljubljanskega občinstva zopet predstavile študentske kulturne - umetniške skupine, umetnostne akademije in športne ekipe, ki bodo s prireditvami od 20. do 27. aprila pokazale nekaj uspehov svojega dela. Z razliko od dosedanjih tovrstnih prireditev se letošnja razstava likuje po tem, da bodo razen študentov ljubljanske univerze nastopili tudi študentje drugih jugoslovanskih univerzitetnih središč. Ljubljanski bomo imeli spet priliko, da si ogledamo in ocenimo prireditev že znanih študentskih skupin, katerih kvaliteta programska smo že večkrat videli.

V programu današnjega večera, je razen otvoritvenega govora, ki ga bo imel tov. Branko Babič, predsednik komisije za uk. SZDL in predsednik Društva novinarjev Slovenije, še koncert narodnih in umetniških pesmi. Sodelovali bodo Akademski pevski zbor »Tomca Tomiča« (trije stavi iz »Stare pravde«, skladatelj Matjaž Tomca), pevski zbor primorskih študentov Vinko Vodopivec (Pesmi avtorjev Gallusa, Srebotnjaka, Pahorja, Gotovca, Gazolisa ter črnske obredne pesmi) in Akademski oktet (Emil Adamič, V. Mirk in P. Kernjak).

V nedeljo, 21. aprila bo ob 11. dopolne otvoritev razstave umetniških del študentov Akademije za upodabljajočo umetnost v Mali galeriji. To bo prikaz del študentov zadnjih letnikov, razstavili pa bodo največ grafik pa tudi nekaj olj. Zanimiva razstava bo odprta do 27. aprila. Zvečer bo v menzi študentskega nastaja U s t a i o - o p l s s sodelovanjem študentskih študentov iz vseh jugoslovanskih univerzitetnih središč. Ponovitev ustatnega časopisa bo v ponedeljek, 22. aprila ob 20. uri v dvorani na Miklošičevi cesti 5a.

Alojz Kraigher 80-letnik

V ponedeljek bo praznoval svoj osemdeseti rojstni dan slovenski pisatelj Alojz Kraigher. Ob tako visokem jubileju je pri večini umetnikov kaj lahko pogledati na njihovo umetniško pot: skoraj vsak jo je že prehodil in ga od njegove poslednje stvaritve največkrat loči že precejšnje razdobje, tako da je njega in njegovo delo mogoče presojati že z literarno zgodovinskega stališča. Ne tako z Alojzom Kraigherjem. Ob njegovem osemdesetem rojstnem dnevu lahko zapišemo morda najbolj laskavo ugotovitev: pisatelj je še resnično sredi svojega ustvarjalnega dela. Prav letos pričakujemo drugo knjigo njegovih študij o Ivanu Cankarju.

To dejstvo je hkrati morda ena najzanimivejših potez duhovne podobe pisatelja Kraigherja. Sam je o sebi pred več kot pol stoletja zapisal: »Moje življenje je življenje telegrafskega draha ob hrupni cesarski cesti... Brni, brni... sedaj glaseje, sedaj tiše, in veter mu ureja čustva, vesela in sentimentalna, mtno njega pa vrvi življenje, šumno in bučno in ne briga se zanj, ki venomer poje le svojo dolgočasno, monotono pesem (v noveli »Irmca«, L. Z. 1901). Kot malokateri naš pisatelj in umetnik sploh je prav Alojz Kraigher vse svoje življenje najtesneje povezan s časom, ki v njem živi, kot malokateri drug je prav Kraigher vedno skušal odgovorjati in tudi odgovarjal na najbolj žive probleme svoje dobe. Prav ta poteza njegovega nemirnega duha ga še danes žene, da ne more in noče odložiti peresa, da še vedno ustvarjalno posega v najširšo problematiko umetnosti in kulture sploh. Njegova prva knjiga o Cankarju, umetniku in človeku, je vsa polna zanimivih stranpoti, ki dokazujejo, da je pisatelj še vedno takšen, kakršnega se je v zgornjem citatu čutil pred več kot pol stoletja. Tak živahen, polemičen in vsestranski razgiban je Alojz Kraigher tudi v drugi knjigi, posvečeni Cankarju, ki jo, kot že rečeno, v kratkem pričakujemo.

Razpon Kraigherjeve dejavnosti je dokaj širok, pisatelj sodi v rod, ki je pogal v sedemdesetih letih prvič izraziteje nastopil v devetdesetih letih preteklega stoletja. Torej v generaciji, katere vidnejši predstavniki so ob zatonu stoletja na Slovenskem izvojevali idejno in literarno revolucijo ter dvoje novih, pomembnih slovstvenih smeri: naturalizem in modernost. Kljub samosvoji poti Kraigherjevo pisanje korenini v teh mladostnih stremeljenjih njegove generacije in je vse do današnjih dni ohranilo mnoga znamenja obeh prevratniških smeri slovenskega fin de siècle. Pisateljsko dediščino mladih dni mu je uspelo ponesti v nov čas, v nov svovni in problemski svet in v nekem smislu nadaljevati tradicijo novostvarjarjev prav v naše dni.

Snovno in problemsko težišče Kraigherjeve umetnosti je predvsem v erotiki meščanskega človeka, čeprav se je tu in tam z enako močjo poglobil v kmečko življenje in včasih z veliko prizadetostjo in tudi uspehom načeljal nacionalna in socialna vprašanja svojega časa. Ze njegove zgodnje novele razodevajo poznejšega ostrega opazovalca in psihologa, držnega prikazovalca ljubezenskih zablod, kočljivih resnic, pred katerimi so si meščanski filistri zatiskali oči. Toda Kraigher ni samo analitik. Ze v prvih delih se napoveduje tudi poznejši moralni kritik in učitelj globljih, plemenitejših človeških odnosov. Kraigherjeva proza — isto velja tudi za njegovo dramatiko — ni slogovno enotna. Osnovni stilni prijem je radikalno realističen, toda neprestano uhaja čez ta okvir. Včasih v izrazit naturalizem, drugič spet v simbolizem ali pa ostaja na tleh umirjenega, zmernega realizma.

Od bogate zakladnice Kraigherjevega pisateljskega dela naj tu omenimo samo nekatera najvidnejša dela: roman »Kontrolor Skrobare«, ki je njegovo najobsežnejše delo, hkrati pa eden izmed najpomembnejših slovenskih romanov iz meščanskega življenja, duhovna in človeška podoba slovenskega izobraženca slabiča, ki ga življenje pahne na narodnostno izpostavljenost tla slovenske Spodnje Stajerske pred prvo svetovno vojno. Močan poudarek zasluži Kraigherjev dramski tekst »Skoljska«, ki je izobil Cankarju pravi slavospev; in sodi med najzanimivejše dramske tekste iz našega meščanskega življenja in med najizrazitejše poskuse reševanja ljubezenskega problema. Posebno poglavje bi zaslužilo Kraigherjevo pisanje o Cankarju: razen že omenjenih študij in vrste manjših del mu je Alojz Kraigher posvetil tudi ciklus treh dram, »Umetnikova trilogija«.

Ni samo vpljudnostni stavek, če ob osemdesetletnici želimo Alojzu Kraigherju še mnogo zdravja in delovnih dni, kajti prepričani smo, da nas bo presenetil še s kakim delom.

Jakopičev paviljon je izdal ob tej priložnosti bogat katalog, kot ga je deležnih le malo naših razstavljavcev. Čeprav so reprodukcije nekoliko pomanjšane, so vendar izredno jasne in ostre, tako da s pomanjšanim formatom

Mladi režiser Boštjan Hladnik pravkar dokončuje slovenski kulturni film o crngrobski freski »Življenje ni greh«. V filmu bo prikazano življenje naših ljudi v 15. stoletju. Posnet bo v ferrania colorju

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN In memoriam Jamesa Deana

Malokateri filmski igralec je v kratkem času tako zaslovel kot James Dean. Čeprav se morda sliki nekoliko nenavadno, je vendarle res, da se ima za to zahvaliti predvsem svoji prezgodnji smrti. Sicer so skoraj vsi prerokovali, da živemu Deanu siljajno bodočnost, toda šele potem, ko se je smrtno ponesrečil, so spretni reklamni agenti ovili njegovo privatno življenje in

filmske vloge v tajinstveno tančico. Iz Jamesa Deana — igralca so naredili Jamesa Deana — idola, tako, da se je danes težko odtegniti vplivu umetno skonstruirane legende o najboljšem igralcu vseh časov. Biti pravičen do Jamesa Deana je za nas tolikanj težje, ker smo ga v filmu »Vzhodno od rajas videli šele prvič.

Ce je bila vloga od vsega sveta zapuščenega in zategadelj hudobnega mladeniča pisana na hrbet Jamesa Deana, kot to zadržujejo nekateri ameriški kritiki, potem pač gre skoraj vsa pohvala režiserju Kazanu za njegovo imenitno izbiro. Če pa je mladi Dean to vlogo, kot se temu pravi, upodobil a svojim igralskim registrom občutkov, potem je Hollywood z njegovo smrtjo izgubil enega svojih najboljših igralcev. Po našem mnenju je slednja trditve bližja resnici, kajti režiser Kazan ni v najtežjih prizorih reševal igralce s filmskimi izraznimi sredstvi, marveč jih je »tako rekel« — izstrelil Deana — pustil pred filmsko kamero na cedilu. S tem seveda nismo reči, da so za uspeh filma zaslužni samo igralci. Narobe: Eli Kazan je v filmu »Vzhodno od rajas« imenitno združil igralске kreacije, ki so pravzaprav tuj element v čisti filmski umetnosti, s filmskimi izraznimi sredstvi. Razen tega je dal prvič kinemaskopskemu izrezu polno vsebino. Kompozicija podolgovate filmske slike, nje ustrezna montaža in sploh uporaba kinemaskopske tehnike zanj ni samo kvantiteta sprememba, marveč tudi kvaliteta. Novo formo je opravičil z novo vsebino.

Morda je še najslabši delež prispeval scenarist, oziroma avtor literarne predloge, romanopisec John Steinbeck. Roman »Vzhodno od rajas« obravnava moderniziran in psihološko utemeljen svetopisemski motiv Kajna in Abela. Po oblikovni plati je seveda tako roman, kot po njem dokaj verno prirejani scenarij brezhibno delo. Vsebinsko pa je našemu gledalcu nekam tuja. Sicer pa je to edini občutek na rovat filma »Vzhodno od rajas«, ki je v primeri a pohvalami zgolj majhna pega na soncu.

O italijanskem filmu »Njihove zablode« se ne da pisati v tati spaj z Jamesom Deanom. Čas, ki ste ga namenili za ogled te osladne zgodbe, porabite rajši za ponoven obisk Jamesu Deanu. Ne bo vam žal. Z. P.

POPRAVEK

V gledališki recenziji »Obujanje vesti ali Priestleyev contra tehnika«, objavljeni v četrtek, 18. aprila, je tiskarski škrtač bistveno ponaredil smisel v četrtem stavku, četrtega odstavka, četrtega stavka (»Tako strašno preprosto...«). Pravilno se četrta stavek glasi: »Priestleyev Projekt — čudo moderne tehnike — je torej le vizualska karikaturna takšnega sistema, postavljen v nasprotje s profesionalnim norcem. Klovnom, ki veruje v človeka in se trudi, da bi ga znova počlovečil.«

Prva številka tedenskega glasila Zveze komunistov Jugoslavije

»KOMUNIST«

bo izšla 1. maja

»Komunist« ima nalogo pomagati članom in organizacijam Zveze komunistov pri njihovem vsakdanjem delu za izvajanje linije in nalog ZKJ. Zato bo »Komunist« obravnaval probleme z vseh področij borbe za izgradnjo socializma, naše zunanje politike in mednarodnega gibanja.

List bo tiskan na formatu dnevnika »Borba« in bo imel tri izdaje: srbohrvatsko, slovensko in makedonsko. Cena izdubo bo 20 dinarjev. Na list se lahko naročite posamezno ali kolektivno. Naročniki morajo obvezno označiti točen naslov, na katerega bodo sprejemali list, kakor tudi katero izdajo žele prejemati. Tromesečna naročnina za našo državo je 250 din, polletna 500 in letna 1000 din.

Tromesečna naročnina za inozemstvo znaša 500, polletna 1000, letna pa 2000 din.

Narocnino pošljite na tekoči račun 103-T-1145

Redakcija: »KOMUNIST«

Takovska 2/III, BEOGRAD — Telefon 30-185

1209

Komisija za sodelovanje z mednarodnimi zdravstvenimi organizacijami

razpisuje natečaj

za enoletno delo in izpopolnjevanje v angleških bolnišnicah

za 30 medicinskih sester

V poštev pridejo medicinske sestre, ki imajo 3-letno prakso v bolnišnicah ali v ambulantno poliklinični službi in so stare 21 let oziroma niso starejše od 35 let. Kandidatke morajo obvladati angleški jezik. Prošnji priložite kratek življenjepis (podrobno navedite dosedanje delo v zdravstveni službi), priporočilo ustanove, kjer ste zaposleni in potrdilo o znanju angleškega jezika. V prošnji je treba navesti vejo medicine, v kateri se želite izpopolnjevati.

Prijave pošljite na naslov: Komisija za sradnjo sa mednarodnim zdravstvenim organizacijama — Savska 35 — BEOGRAD.

Prošnje bomo sprejemali do vključno 31. maja 1957.

1209

Glavniki za izvoz

V ljubljanski kemični tovarni «Litija» so leta 1956, ko so vpejali proizvodnjo glavnikov, izdelali le blizu 30.000, lani že 203.462, letošnja proizvodnja pa so planirali že na 300.000. Dosedanje izkušnje z nekaterimi novimi stroji in z letos izboljšano organizacijo dela kažejo, da bodo ta plan najbrž celo precej presegle in morda proizvedli kar okrog 400.000 glavnikov, to je 100% več kot lani, medtem ko bo delavec zaposlenih v tej proizvodnji le okroglo 50% več.

«Litija» izdeluje za sedaj sedem različnih vrst glavnikov. Trg se zanjo zelo zanima, saj je vsa proizvodnja redno razprodana že vnaprej tudi do tri mesece. S povečano proizvodnjo bodo, tako upajo, morda že letos v glavnem zadovoljili domači trg. Zato se že pripravljajo, da bodo presežke izvažali, saj je v tujini, kjer prevladujejo glavniki iz vsakovrstnih plastičnih mas, precejšnje povpraševanje po glavnikih, kakršne proizvajajo pri nas, to je glavniki iz tako imenovane trde barne.

VSAK VLOŽENI DINAR SE BOGATO OBRESTUJE

Naša zdravstvena preventiva je dosegla pomembne uspehe — O nekaterih akutnih »boleznih« naše zdravstvene službe

Obširno poročilo Sveta za zdravstvo je že izšlo v celoti v ljubljanskem «Glasniku». Na današnji seji Okrajnega ljudskega odbora je dr. Jože Benigar, predsednik Sveta, govoril o nekaterih bistvenih problemih zdravstvene službe in poročilo je dopolnjeval. Zaradi pomembnosti njegovih izjav, ki so sprožila živahne razgovore, povzemamo glavne misli.

Med zdravniki Ljubljane in okolice je bilo v začetku uveljavljanja družbenega upravljanja čutil odpor, da bi o zdravstvenih problemih in vprašanjih odločali laiki. Nekateri upravniki zdravstvenih ustanov sicer še sedaj poskušajo suvereno skrbeti za razvoj zdravstvene službe na svojem področju in tudi samovoljno odločajo o investicijah, namesto da bi za to skrbeli upravni odbori zdravstvenih ustanov. Vendar pa se investicije za zdravstveno službo (lani so znašale 188 milijonov 271 tisoč) bo-

gato obrestujejo. Bolezni davica in tifus, ki sta pred leti povzročala zdravstveni službi velike skrbi, se pojavita le še redkokje, tako da se v zdravniških krogih ukvarjajo celo z mislijo, naj bi obvezno cepljenje proti tifusu opustili.

ZDRAVNIK NAJ NE SPOZNA BOLNIKA SELE V ORDINACIJI

Znatel del investicij je vsrkala gradnja ljubljanske Poliklinike. Toda tega denarja nam ni treba biti žal, saj ima zavarovaneč zdaj prvič možnost, da pride na pregled in zdravljenje k najboljšim slovenskim zdravnikom. Prav družbeno upravljanje v zdravstvu pa zdravnike vse bolj navaja na preventivo. Zdravniki na terenu se pogosto srečajo z željami pacientov, naj bi jih pošiljali na preglede k specialistom. Tisti zdravniki, ki se radi otresejo dela, postajajo zato vsebolj le uradniki, ki pišejo napotnice za nevrologa, ginekologa itd. Med ljudmi se je tudi vse preveč globoko ukoreninilo prepričanje, naj otroke do 14. leta starosti pregledujejo le pediatri, ne pa rajnski zdravniki, čeprav je dosti bolje, če bi zdravljenje posameznega otroka spremljal domač zdravnik, kakor pa pediatri, ki se na obiskih izmenjujejo.

JAVNA ZDRAVSTVENA SLUŽBA POMAGA PRIVATISTOM

Med 1349 slovenskimi zdravniki se jih 181 nkvartja s privatno zdravniško prakso. Na zadnjem občnem zboru Društva slovenskih zdravnikov je večina zdravnikov prišla do prepričanja, da je javna zdravstvena služba že sposobna, da prevzame skoraj vso skrb za zdravje državljanov, posebno še, ker ji zdravniki private prakse ne morejo konkurirati ne s strokovnostjo, ne s cenovnostjo uslug. Tako so zdravniki privatisti zaradi pomanjkanja ustreznih zdravstvenih pripomočkov pošiljali svoje paciente na različne preglede v javno zdravstveno službo na račun socialnega zavarovanja, kasneje na podlagi izvidov javne zdravstvene službe pa so svojim pacientom postavili diagnoze in zaračunali ordinacije. Čeprav je delo zdravnika privatista v strokovnem pogledu manj vredno kot delo zdravnika v javni službi, ki ima na razpolago različne tehnične pripomočke za ugotavljanje pacientove bolezni, prejema zdravnik javne službe le 5 dinarjev za pregled pacienta, zdravnik v privatni praksi pa okrog 500 do 600 dinarjev — torej stokrat več.

KIRURGOV PRIMANJKUJE

Povprečna delovna zaposlenost znaša za zdravnika-kirurga, ki so v Ljubljani med zdravniki najbolj obremenjeni z delom, že sedaj 11,5 ur, v času dopustov pa naraste na 13,5 ure, medtem ko bi se po prevzemu kirurškega dela na ljubljanski polikliniki

Slovo od Viktorja Potokarja-Bradača

Litija, 19. aprila. — Včeraj popoldne so položili k zadnjemu počitku pokojnega Viktorja Potokarja - Bradača, ki je postal žrtve gnusnega zločina. V sredo so njegovo truplo položili v dvorano TVD Partizan v Litiji in so se do pogrebnih svečanosti ob kratki meniali lastne stranke URČI, ZB, Občinskega in drugih množičnih organizacij. Včeraj popoldne ob pol petih pa je pogrebni spreved krenil proti šmarškemu pokopališču. Pri pogrebnih svečanostih je sodelovala godba ljudske milice, pevski zbor iz Šmartnega in Litije, od pokojnika pa so se pri odprtem grobu poslovili generalmajor Franc Poglarjen, France Gorenc in zastopnik množičnih organizacij. Pogreba se je udeležilo veliko število ljudi.

Pokojni Viktor Potokar je že leta 1941 začel delati kot aktivist OF. Njegova domačija na Okroglem je bila javka in zbirališnica orožja za prve zasavske partizane. Nemška okupacijska oblast ga je zaradi dela v OF tudi preganjala. Ko je bil izpuščen iz nemškega zapora v Trbovljah, se je vrnil na svoj dom, nato pa pobegnil s svojo družino v Gabrovko, ki je bila takrat pod italijansko okupacijo. Tu so ga Italijani aretirali in odpeljali v taborišče Renici. Po kapitulaciji Italije so ga Nemci prestavili v taborišče Dachau, kjer je ostal do osvoboditve. Ko se je po osvoboditvi vrnil domov, je pokojni Potokar takoj začel delati v vseh množičnih organizacijah in v organih ljudske oblasti. Bil je med najbolj delavnimi člani ZB in med ustanovitelji Kmetijske zadruga. Pomagal je tudi v organizaciji okrajnega značja. Delal je povsod tam, kjer je bila potrebna njegova pametna in preudarna beseda.

Cisti dobilek
loterije Rdečega križa je namenjen za gradnjo mladinskega okrevališča na Debelem ritču

raztegnil delovni dan za enega ljubljanskega zdravnika-kirurga v povprečju na 15,5 ur dela. Te številke delovne zaposlenosti ljubljanskih kirurgov razodevajo, kako veliko je pomanjkanje zdravnikov v tej stroki. Zelo primanjkuje tudi srednjih medicinskih sester in zobozdravnikov, zato naj bi z ustreznimi stipendijami privabili zadostno število učencev za te poklice.

V. B

GLOBOKE BRAZDE ČAKAJO DOBREGA SEMENA

Ljubljanskemu tramvaju odklenkalo

Večino stroškov druge faze rekonstrukcije mestnega prometa bodo nosile občine

Ljubljana, 19. aprila. — Nekako sredi današnje popoldanske 12. redne seje na ljubljanskem magistratu, so člani Mestnega sveta na povabilo predsedujočega dr. Marijana Dermastija glasovali za začetek drugega dela rekonstrukcije osebnega prometa v Ljubljani. Še prej je predlog rekonstrukcije utemeljil ing. Ostož Tuma, predsednik Sveta za komunalne zadeve. Dela prve faze rekonstrukcije mestnega prometa, ki so jih začeli v letu 1955, pravkar potekajo, saj bodo že prihodnji mesec zamenjali trolejbusne tramvaji na vsej progi Sentvid-Ajdoviščina, hkrati pa se obeta upravljanje ECZ ugoden nakup dobrih avtobusov v Italiji za namenska devizna sredstva iz reparacij.

Novi avtobusi bi tako že letos modernizirali ljubljanski promet. Predvidoma bi v drugi fazi rekonstrukcije vse tramvaje na progi Zale-Moste zamenjali s sodobnimi avtobusi, hkrati pa uvedli nekaj novih prog v predmestne kraje, ki so z mestom slabo povezani.

Nekateri člani Mestnega sveta so izrekli proti predlogu pomisleke, na primer da mestne občine same ne bi mogli kriti vseh stroškov moderniziranega prometa. Nekateri člani Mestnega sveta pa so celo očitali nepriljubljenost v Glasniku OLO objavljenemu predračunskemu gradivu za rekonstrukcijo. Predstavniki ECZ so izrazili željo naj bi pri ECZ čimprej uvedli učinkovito družbeno upravljanje, saj jim bo le skozi organ družbene kontrole uspela uspešno posredovati javnosti svoje težave.

Prad samim glasovanjem je predlog rekonstrukcije utemeljil še predsednik

dr. Marijan Dermastija: Mestne ceste, po katerih vozi tramvaj, so v tesno ozkoulčni Ljubljani vsako leto bolj obremenjene. Vse večji ljubljanski promet bo moč enakomerno razdeliti na vse ceste le z lahkimi gibljivimi avtobusi. Vzporedno z rekonstrukcijo prometa pa bo treba v Ljubljani obnoviti več mestnih cest. Največ stroškov za rekonstrukcijo cestnega prometa bodo z enakrat res morale kriti občine, slej ko prej pa bo treba preiti na sistem samofinanciranja ECZ in na ekonomske vozne cene. Sedanje prevozne tarife krijejo le okrog 60 odstotkov dejanskih stroškov osebnega prometa Ljubljane.

Potrebo po sprejetju predloga rekonstrukcije javnega mestnega prometa v Ljub-

ljani je utemeljil svet za komunalne zadeve OLO Ljubljana v Glasniku OLO 16. aprila tudi z zahtevami Moščanov in okolice Zale, češ da prebivalci želijo, naj se že ukine tramvaj. Menimo, da bi bilo prav, če bi analize vse večjega deficita ECZ in vse hitreje rastočih rekonstrukcijskih stroškov pri preurejanju cestnega prometa vsebovale tudi bodoče ekonomske cene voženj.

Ko so člani Mestnega sveta razpravljali o delu in problematiki nekaterih komunalnih zavodov, je Mestni svet spet ugotovil, da nekateri občinski ljudski odbori pri uravnavanju dejavnosti komunalnih zavodov mestnega obsega ne poskušajo navodil Mestnega sveta.

V. B.

ROPARSKI MORILEC — PRIJET

Dne 16. aprila 1957 je bil ob poti, ki vodi iz Save v Spodnji log, (občina Litija) najden mrtev 62-letni Potokar Viktor-Bradač iz Spodnjega loga št. 2. Prejšnji večer ob 22. uri se je pokojni vračal po tej poti proti domu, na cesti pa je bil napaden in na zverinski način umorjen.

Z intenzivno preiskavo se je na osnovi najdenih sledi in drugih indicij odkril način in motiv usmrtilive, odkrilo orodje, s katerim je bil zločin storjen, nakar je bil ugotovljen tudi storilec.

Tajništvo za notranje zadeve OLO Ljubljana je za storilcem.

ki je bil na begu, razpisalo širšo tiralico. Na podlagi te so državljani v Catežu na Dolenjskem dne 18. aprila ob 21.30 uri storilca prijeli.

Na osnovi dokazanega materiala, ki je bil v celoti zbran že pred aretacijo, je storilec dejanje priznal.

Storilec je Ivan Štrmec, rojen 21. junija 1934 v Podlipi na Dolenjskem, priučen PTT monter.

Nadaljno preiskavo bo vodilo Okrožno sodišče v Ljubljani.

IZ PISARNE TAJNIŠTVA ZA NOTRANJE ZADEVE OLO LJUBLJANA

Plodno dopoldne na magistratu

Na včerajšnji XVII. skupni seji obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora so sprejeli vrsto pomembnih sklepov

Ljubljana, 19. aprila. Danes je bila v sejni dvorani na magistratu v Ljubljani pod predsedstvom dr. Marijana Dermastija XVII. skupna seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora. «Glasnik» OLO Ljubljana je napovedal kar dvanajst točk dnevnega reda, ljudski odborniki pa so dnevi red še razširili. Namesto poročila o delu Sveta za notranje zadeve in splošno upravo, ki ga je napovedal dnevi red seje, smo poslušali poročilo Sveta za zdravstvo, ki ga je podal dr. Jože Benigar. Zaradi izredno zanimivega gradiva poročamo o izvajanju predsednika Sveta za zdravstvo posebej. Pred razpravo o delu Sveta je načelnik tajništva za zdravstvo dr. Franta Mis z več grafikoni prikazal ljudskim odbornikom statistično gibanje rojstev in smrti otrok v ljubljanskem okraju zlasti glede na rast preventivne zdravstvene službe in razširjenost posameznih nevarnih bolezni.

Po živahni in tehtni razpravi o delu Sveta za zdravstvo, ki je potekala še nekaj čez eno popoldne, so ljudski odborniki sprejeli nekaj važnih odlokov in pritrditve k sklepom občinskih ljudskih odborov. Tako bodo morali do 31. novembra letos hišni lastniki in upravni organi stanovanjskih zgradb v ljubljanskem okraju priključiti vse vrste zgradb na vodovodno, kanalsko, električno in plinsko omrežje.

Na današnji seji so tudi dokončno sprejeli sklep o režimu gospodarjenja na ljubljanskem barju in ustanovili zavod za gospodarsko ureditev ljubljanskega barja, o čemer je Svet za kmetijstvo OLO Ljubljana na svojih sejah že večkrat razpravljal. Zavod za ureditev ljubljanskega barja bo imel kot strokovni organ predvsem nalogo zagotoviti, da se bodo velika družbena sredstva za melioracijo Barja čim smotneje uporabljala. Ljudski odbor je danes tudi sklenil, da bo znašala najvišja odškodninska tarifa za razlaščen stavbna zemljišča v ljubljanskem okraju 200 dinarjev za kvadratni meter.

Po sprejetju nekaterih sklepov, ki so zaradi večkratnega odlaganja že resno ovirali delo v prizadetih gospodarskih organizacijah, potrditve odlokov občinskih ljudskih odborov, je ljudski odbor zaključil svojo sejo.

POTROŠNIKOV REBUS: OD 200 NA 370

drobiž od lamine

ZARADI NEPREVIDNOSTI POD TRAMVAJEM
Včeraj so se v Ljubljani pripetile prometne nesreče, ki pa so k sreči ostale brez hušjih posledic. Dopoldne ob 11. uri je pešec K. M. pod začetno verigo prečkal tramvajsko progo pred Tovarno hrane na Šmartinski cesti. Progo je prečkal, ne da bi se prepračil, če je cesta prosta in da tako prišel pod tramvaj, ki ga je vodil voznik V. J. Tramvaj je vrzel pešca po glavi in ga tako poškodoval, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

KARAMBOL KOLESARJA IN MOPEDISTA
Zaradi kolosarjeve neopredelnosti je včeraj ob 12. uri prišlo do prometne nesreče na križišču Titove in Smoletove ulice. Kolesar G. F., ki je »krat zavil« v Smoletovo, je z roko v zadnjem trenutku napravil spremembo smeri in tako ga je mopedist Z. F., ki je takrat pripeljal za njim, podrl. Nastala je manjša gmočna nesreča na kolesu in motornem vozilu.

NEPREVIDNA KOLESARKA
Včeraj ob 14. uri je zaradi neopredelnosti pred Delovnim domom prišla pod tovornjak S. 8516 kolesarka O. A. Kolesarko je tovornjak

zbil na tla, jo nekaj metrov rinit pred seboj, vendar pa je k sreči dobila le lažje telesne poškodbe. Njeno povsem novo kolo pa je bilo skoraj uničeno.

LAHKO BI BILU HUŠJE
Po povšetovi ulici je včeraj po 14. uri vozil voznik D. M. svoj tovornjak na registracijo. Na nepreglednem ovinku je prehitel dva kolesarja in pri tem obrnil vojaški tovornjak, ki je pripeljal z nasprotni smeri. Nastala je le manjša gmočna škoda na vojaškem avtomobilu.

NEZGODE
Pri telovadbi al je zlomil desno roko dijak Janez Kovačič iz Logata, 53-letnega kmeta Franca Remškarja iz Loga pri Vrhniku je brnil konj in mu zlomil rebra na desni strani pranege koša. Zidarju Jožetu Petrci iz Zadvora je padla na nogo železna plošča in mu zlomila desno golen. Posesnik Mihael Ferlin iz Velike Rebre pri Grosupljem je padel z voza in si zlomil desno nogo v kolesnem sklepu. Z listve je padel in si poškodoval desno nogo v skočnem sklepu trgovski pomočnik Jože Kovačič iz Bistrice.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

KOSARKARSKI KOMENTAR

Prvo kolo: Deset točk za domačine

Srečanje »Proleter« : »Olimpija« bo drevi prenašal Radio Ljubljana

Prva tri močvja z lanskotnega prvenstva »Proleter«, »Olimpija« in »Partizana« so bila v prvem kolu poražena.

predigri prvenstvene drame, ki se bo zaključila jeseni, lahko že sedaj z isto vrstičnostjo kot v zadnjih nekaj urah ugotovimo, kdo bo najboljši, kajti zanesemo se lahko samo na to, da favoriti — ni. Vendar smo s tem lahko zadovoljni, saj to pomeni, da imata obe slovenski vrsti »Ljubljana« in »Olimpija« odprta vsa vrata do prvega mesta.

Toda to niso vsi zaključki, ki jih lahko povzamemo iz prvih spopadov. Močvja »Proleter« in »Olimpija«, ki sta dali največ državnih reprezentantov, sta igrali slabo. Radovič iz Partizana, eden najboljših na Kijevskem, je proti Črveni zvezdi popolnoma razočaral in bil eden najslabših mož na igrišču. Treba si je enkrat za vselej zapomniti: napore turneje, potovanje in težka srečanja pred liguškimi tekmovanji so izredno škodljiva. Vsemu temu moramo še dodati to, da so domačini pobrali vseh deset točk. Nedvomno bi se prevarili, če bi jih pripisali dobri igri. To ne bi držalo, ker niti z enega igrišča nismo sprejeli poročila, ki bi označila tekme vsaj kot povprečne. Prve tekme so bile slabe. Gre torej le za pomanjkanje treninga, prehitro spreminjene pogoje in prav malo za — sodnike. Le-ti so bili v splošnem zanesljivi.

DRUGO KOLO:

NAJVAŽNEJŠE PROLETER : OLIMPIJA

Najpomembnejši dvoboj drugega kola bomo lahko videli v Ljubljani. Med Proleterjem in Olimpijo je bil v zadnjih letih zelo oster boj, ki je poravnal odločilno prvak. Mnogi menijo, da bo tako tudi drevi. Nocojnje nasprotne akademije poznajo prav dobro. Izkuseni in mirni znajo s svojimi hitrimi, inteligentnimi ter preprostim kombinacijami izkoristiti najmanjšo nasprotnikovo napako v obrambi. Preveč st-

snjeno obrambo razvijejo s točnimi strelci dalje. Svoje premajhno višino nadoknadijo z bliskovitimi protinapadi. Ob vsem tem pa si privoščijo nekatere prefinjene tehnične poteze, kot bi hoteli z njimi pribiti svoj mojarški naslov.

ASK pa, slovi kot vrsta z najboljšo obrambo v državi. Njegovi igralci so povprečno višji od nasprotnikovih, pa tudi bolj skakečo. Edina skrb pomeni premajhna vigranost v napadu. Čeprav pričakujemo izenačeno borbo, pripisujemo zmago vendarle domačinom. To bo hkrati prva tekma, ki jo bo v drugem polčasu prenašal na prvem programu Radio Ljubljana.

Močvja »Ljubljana« bo jutri igralo v Zagrebu proti Lokomotivi. Tako kot prejšnje leto, spremlja tudi letos »Lokomotivo« slab start. Medtem ko so Ljubljanci že ustali svojo igro in napadajo zares nevarno, bo nastop »Lokomotive« preveč nepovezan. Zato pričakujemo v Zagrebu nadaljnji dve točki za »Ljubljano«.

Na vročem tuzlanskem igrišču ima BSK manjše možnosti, če posebej, če bosta za

4. MAJA ŽREBANJE

Svoboda nastopila Klatkovič in Kocijan. »Partizanu« si ne bo treba beliti glave proti »Ljubljani« iz Karlovca. Izid tekme Črvena zvezda — Montezno pa je povsem negotov.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO V KEGLJANJU

Ni več favoritov

Grom, Štefe in Cotič — presenečenje prvenstva

Ljubljana, 19. aprila. — V nedeljo bo po šestih dneh letošnjega republiškega prvenstva v kegljanju za posameznike znan novi prvak. Teško je ugotoviti, komu bo letos pripadal ta naslov. V dosedanjih štirih dneh tekmovanja na kegljišču Gradisa je bilo namreč toliko presenečenj, da ni več moč govoriti o favoritih.

Tako so za prijetna presenečenja do zdaj poskrbeli nekateri manj znani igralci. Med te sodijo: Grom, Štefe in Cotič. Grom se je zdaj na prvem mestu s rezultatom 913 kegljev uvrstil med redke igralce v državi, ki so doslej prebili »zvočni zid« — 900 kegljev. Štefe sicer ni novo ime med kegljači. Ze pred leti je sodil med najboljše v Sloveniji, toda lani smo o njem le malo slišali. Kože pa, da bo treba pri izbiri najboljših tekmovalcev Slovenije nanj resno računati. Podobno lahko rečemo tudi za Cotiča.

Po vsem tem lahko pričakujemo, da bo do zadnjega dne letošnje republiške prvenstvo zanimivo in razburljivo. Zanimivo bo zaradi tega, ker je do zdaj dalo veliko boljše rezultate kot vsa dosedanja prvenstva, razburljivo pa, ker so vsi igralci za prvenstvo dobro pripravljivi in ker ni več favoritov kot je bilo to na dosedanjih prvenstvih, oziroma je krog favoritov zajel skoraj vse udeležence prvenstva.

Po prvih štirih dneh prvenstva je vrstni red tale: Grom (Rakek) 1779 kegljev (884, 815), Štefe (Zvezda) 1745 (885, 860), Cotič (Gradis) 1720 (867, 853).

MADRID, 19. apr. (Reuter). Zadnja kvalifikacijska tekma za polfinalne mladinske nogometne turnirje FIFA med Italijo in Turčijo se je končala z rezultatom 1:1. V polfinalu, ki bo jutri v Madridu, so se kvalificirale Španija, Italija in Francija; Avstrija. Finalna tekma bo 23. aprila, prav tako v Madridu.

KONJENSKA VZREJNA IN SPORTNA REVIIJA v Turnišču pri Ptuj. Začetek jutri ob 14. uri.

PARTIZAN (MEDVODE) : ODRED (MOSKI) jutri ob 17. uri in Jesenice : Odred (ženske) ob 15.45 na igrišču Odrada na V. gimnaziji za prvenstvo slovenske košarkarske lige.

Brzobjavke

BUDIMPESTA, 19. apr. (Tanjug). Osrednji madžarski list »Nep Sport« obširno poroča o vrednosti Parizana in »Vojvodine« (izjave kapetanov in trenerjev najboljših madžarskih klubov) pred bližnjimi srečanji naših klubov z madžarskimi.

HELSINKI, 19. apr. (Tanjug). Naš najboljši dolgočrogar Mihalič se bo udeležil mednarodnega teka na 25 km v Helsinkih. Tek bo na atletski stezi. Mihalič je sprejel vabilo finske atletske zveze.

BEVERLEY HILLS, 19. apr. (AP). 16-letna ameriška plavalca Nancy Ramsey je dosegla nov svetovni rekord v plavanju sto yardov metulček z rezultatom 1:02,9. To je izreden rezultat. Prejšnji svetovni rekord je imela njena rojakinja Shelley Mann — 1:04,1.

DALAS, 19. apr. (Reuter). Ameriški atlet Bobby Morrow je pretekel sto yardov v 9,2 sek. In s tem izenačil svetovni rekord, ki ga imajo Američani Patton, Golliday, King in Sime ter Avstralec Hogan. Verjetno rezultat ne bo priznan zaradi vetra.

KARLOVAC, 19. aprila. — Jutri bo na avtocesti Karlovac—Reka košarkarska dirka za memorial Vida Ročiča, ki se je pred dvema letoma smrtno ponesrečil v Egiptu. Za dirko vlada veliko zanimanje, ker bodo nastopili skoraj vsi naši reprezentantje. Prijavnili so se tudi dirkači ljubljanskih klubov Rog in Odred ter mariborski Branik.

Danes in jutri

ASK OLIMPIJA : PROLETER (ZREANANIN), košarkarska tekma zvezne lige. Na igrišču Olimpije ob 19.30.

TK OLIMPIJA : HEIDELBERG (Z. NEMČIJA) Teniški dvoboj, ki se bo začel danes ob 15. uri na igriščih TK Olimpije v Tivolju, nadaljeval pa se bo jutri ob 9. uri. Za Olimpijo bodo nastopili Skulj, Suhar, Cebular, B. Skulj, Zerovec, Puhar ter Winterhalterjeva in Zamanja iz Zagreba ter Truda Lovrec iz Maribora in Jasna Znidarjeva iz Kranja kot gostje.

ODRED : METALAC. Nogometna tekma conske lige, jutri na stadionu ob Titovi cesti ob 10.15 s predtekmom mladincev Odred : Litija ob 8.40. Vstopnina 105, 85 in 65 dinarjev.

LJUBLJANA : TEKSTILAC. Nogometna tekma conske lige, jutri ob 16. uri na stadionu v Šiški s predtekmoma Svoboda : Ljubljana (ptinirli) ob 13.45 in Litija : Ljubljana (ob 14.30). Če 15. ure dalje bodo vozili na stadion avtobusi izpred kavarnar »Evropa«.

KRIM : SLOVAN. Prvenstvena nogometna tekma ljubljansko-primorske lige na igrišču Krima. To derby srečanje se bo začelo jutri ob 10. uri s predtekmom ob 8.30.

GRAFICAR : TRIGLAV. Prvenstvena tekma ljubljansko-primorske lige jutri ob 10. uri na igrišču Graficarja ob Linhartovi ulici s predtekmom ob 8.30.

KONJENSKA VZREJNA IN SPORTNA REVIIJA v Turnišču pri Ptuj. Začetek jutri ob 14. uri.

PARTIZAN (MEDVODE) : ODRED (MOSKI) jutri ob 17. uri in Jesenice : Odred (ženske) ob 15.45 na igrišču Odrada na V. gimnaziji za prvenstvo slovenske košarkarske lige.

Oglase

ZA VSE »BORBE«

IZDAJE »BORBE«

SPREJEMAJO

PODRUŽNICE IN UPRAVA »LJUDSKE PRAVICE«

TEHNOMETAL

trgovsko podjetje s tehničnim blagom EXPORT-IMPORT • NOVI SAD

prodaja po pooblastilu Investicijske banke

kompletne mline s pnevmatiko mlinske stroje naprave za silose in pnevmatike

Vsa ta oprema je uvožena iz Madžarske.

Možni dobavni roki so v letih 1958, 1959, 1960 in 1961.

Pozivamo zainteresirane, ki imajo na razpolago dinarska sredstva, naj svoje potrebe prijavijo najkasneje do 25. aprila 1957

TEHNOMETALU

NOVI SAD — Temerinska ulica 12

1258

DNEVNE NOVICE

Univerzitetni docent tov. Anton Moljk bo v soboto, 20. aprila 1957 ob 12.30 v sejalni dvorani rektorata univerze promoviran za doktorja fizikalnih znanosti.

Pension »Pohorje« v Lovrencu na Pohorju vam v pred- in posezoni nudi dnevni pension za 400 din. Poslužite se 10-mesečnega turističnega kredita.

Zaradi nujnih del na prenosnih napravah bodo v nedeljo, 21. aprila ob ugodnem vremenu brez električne energije odjemalci, ki se napajajo iz trafo postaj: Kozarje, Dobrova, Hrušovo, Dvorišje, Polhogradec, Zalog in Črni vrh od 6 do predvidoma 18. — Elektro Ljubljana okolica.

MASNE MADEŽI ČISTI

Cisten

ZAHTEVAJTE GA V SVOJI TRGOVINI

Svetovni cirkus »Medrano« v Ljubljani

Dnevno dve predstavi ob 16 in 20. Predprodaja vstopnic za več dni naprej pri ljubljanskem »Putniku«. Prodaja vstopnic za predstave tekočega dne pri cirkuških blaginjah od 9 dalje, kjer ni treba čakati. Ogled zverjinka dnevo od 9-15. Vstopnina od 80 do 300 din, za mladino znižana vstopnina. Vstopnina za ogled zverjinka 50 do 80 din. Programne točke napoveduje tov. Božo Podkrajsšek iz Maribora.

Presenečenje v cirkusu »Medrano«. Ob današnji popoldanski ali večerni predstavi svetovnega cirkusa »Medrano« je pričakovati, da se je bo udeležil 80.000 (osemdesetstisoč) slobovalcev, kar gostuje ta cirkus v Ljubljani. Kakor se čuje, bo ta obiskovalcev deležen prijetnega presenečenja.

PRVOMAJSKE LOTERIJE

PUTNIK SLOVENIJA

obvešta: LJUBLJANA-BEOGRAD-LJUBLJANA Redna ekspresna avtobusna proga Ljubljana-Beograd-Ljubljana. Odhod iz Ljubljane ob 20.10, iz Zagreba ob 6.30 in prihod v Beograd ob 6.30. Povratek iz Beograda ob 23.30 s prihodom v Ljubljano ob 9.50. Vozovnice kupite že v predprodaji pri PUTNIKU SLOVENIJA v Ljubljani, Titova št. 12, v Zagrebu pri PUTNIKU v Praski ulici 5 in v Beogradu na avtobusni postaji podjetja LASTA pri žel. postaji.

Z AVTOBUSOM BOSTE POTOVALI V BEOGRAD HITRO IN UDOBNO! LJUBLJANA-ZAGREB-LJUBLJANA

Redna ekspresna avtobusna proga Ljubljana-Zagreb-Ljubljana. — Voz vsak delavnik. Odhod iz Ljubljane ob 5.10, prihod v Zagreb ob 8.30. Povratek iz Zagreba ob 16. prihod v Ljubljano ob 19.20.

Za potovanje v Zagreb ali obratno se poročite EKSPRESNE AVTOBUSNE PROGE, ki jo vzdržuje PUTNIK SLOVENIJA s svojimi udobnimi, turističnimi avtobusi.

Zahtevajte v poslovalnicah PUTNIKA SLOVENIJA programe izletov in potovanj, ki jih prejajamo maja in junija.

PODRUŽNICA

»LJUDSKE PRAVICE« JESENICE

sporoča, da je svoj dosednji tekoči račun pri podružnici Narodne banke na Jesenicah prenesla s 15. aprilom 1957 na Komunalno banko Kranj — podružnica Jesenice 61-KB-8 in da je zaradi tega treba v bodoče nakazovati zneske na našo novo številko

61-KB-8-2-193

Poslovne zveze vlijudno prosimo, da to spremembo vzamejo na znanje.

Z Jesenic in okolice

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Mirko Višnar. Prešernova cesta.

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 21. aprila Jože Glugovšek, brivski salon, Jesenice, Marinkova cesta.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 20. aprila ob 20: G. E. Lessing: »Emilia Galotti«.

Nedelja, 21. aprila ob 20: G. E. Lessing: »Emilia Galotti«.

Obakrat gostovanje v Novi Gorici.

KINO -RADIO-: Premiera amer. barvnega filma: »Bosonoga grofica«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Ava Gardner, Humphrey Bogart, Edmond O'Brien in Rossano Brazzi.

»PLAVZ«: Češki film »Vest«. — Predstavi ob 18 in 20.

ZROVNICA: Slov. film: »Tri zgodbe«. — Predstava ob 20.

DOVJE-MOJSTRAVA: Ital. film: »Dekleta iz Sanfrediana«. — Predstava ob 20. V glavni vlogi Rossana Podesta.

KOROSKA BELA: Slovenski film: »Dolina miru«. — Predstava ob 20. — V glavni vlogi John Kitzmiller.

Redlie so: Papir Vida, uslužbenka iz Bleda, Rečica — dekle; Bednar Avrelja, trg. pomočnica iz Nove Gorice — dekle; Magolci Marija, gospodinja iz Vrbe — dečka; Robič Jožica, gospodinja iz Bleda, Milno — dečka; Rožič Vida, tov. delavka iz Mojstrane — dečka, Catak Petja, gospodinja iz Jesenic — dečka; Drovček Zofija, gospodinja iz Vedrijana — dekle; Krapič Marja, gospodinja iz Cigjane — dečka; Koder Justina, delavka v Jesenic — dečka; Razinger Katarina, gospodinja iz Planine pod Golico — dečka; Šerfan Pepca, gospodinja iz Kr. gore — dečka; Pahor Marija, gospodinja iz Avč — dečka. Srečnim mamicam čestitamo!

Poročili so se: Melin Milan, električar iz Hrušice in Zupanič Miroslava, dipl. babica v Jesenic, Česta Brat. in enot. št. 32. Novoporočencema čestitamo!

Umrli so: Strgar Lovrenc, star 85 let, Elezničar v Jesenic, Kurimška št. 1, umri istotam; Černe Franc, otrok, star 1 leto, iz Bl. Dobrava 108, umri istotam; Kene Tatjana, novorojenček, umri na Jesenicah, bolnišnica, iz Dvorske vasi št. 37; Jelovec Jožefa, roj. Pogačnik, stara 53 let, gospodinja v Jesenic, Titova, št. 15, umri istotam; dr. uč. upokojenka, bivajoča na Jesenicah, Cesta Tomčka, št. 35, umri istotam; Kober roj. Kodelja Jožefa, stara 68 let, gospodinja, bivajoča v Jesenic, Ortnička št. 7, umri istotam; Smolnikar roj. Intihar Antonija, stara 49 let, druž. upokojenka, umri v bolnišnici Jesenice, bivajoča v Jesenic, C. Borisa Kidriča št. 24. Svojem naši sozljaj!

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

2 BLEDA

Ameriški barvni film: »Daljna obzorja«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Fred MacMurray in Charlton Heston.

AVTOBUSNI PROMET CELJE

obvešta potnike, da uvaja dne 22. aprila 1957 redno avtobusno progo

Celje-Rogaška Slatina-Krapina-Stubičke toplice-Zagreb

po naslednjem voznem redu:

5.30 odh. Celje prih. 19.30

6.25 Rog. Slavina 18.35

6.35 Rogatec 18.25

7.10 Krapina 17.55

8.00 Stub. Toplice 17.00

9.00 prih. Zagreb odh. 16.00

Začetek obratovanja 22. aprila 1957.

Avtobusni promet Celje.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

Original »ULTRAGIN«-Sport krema dobiš v vseh parfumerijah. — Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje maslin masline dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Negovana žena upobjlja hormonske (nočne) in vitaminske (dnevne) kreme »EVELINE« za suho ali mastno kožo. — Dobite jih povsod v drogerijah.

<

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«
Ameriški barvni cinemascopski film
»Vzhodno od raja«

Brez tednika. Predstave ob 16, 18.30 in 21. V glavni vlogi James Dean in Paula Harris. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje.

KINO »SOČA«

Ameriški film
»GROFICA WALEWSKA«

Tednik: Filmske novice št. 15. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Greta Garbo in Charles Boyer. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

KINO »UNION«: Ital. barvni film: »Piaža«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Martine Carol in Rafi Valone. — Ob 18 matineja amer. barvnega filma: »Strije jezdec«. —
KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Strije jezdec«. Tednik: Filmske novice št. 16. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
KINO »VIC«: Amer. barvni cinemascopski film: »Vzhodno od raja«. Brez tednika. Predstave ob 17 in 19. Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo v kinu »Union« pa od 9 dalje.

KINO »ŠIŠKA«
Ameriški barvni film
»VELIKA NOČ CASANOVE«

V glavni vlogi Bob Hope in Joan Fontaine. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. — Na sporedu samo se danes in jutri.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film
»LJUBEZEN S TUJCEM«

Tednik. V glavni vlogi Jeff Simmons in Victor Mature. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

DROBNI OGLASI
TRI PARCELE, medsebojno povezane, v neposredni bližini Račovčice, primerne tudi za židavo, takoj prodati. Interesenti lahko dobe podrobne informacije v pisarni odvjetnika Karla Kirna, Cigaletova 3.

SOBICO ALI KABINETEK išče prvovrstna kuharica srednjih let s svojo posteljino. Plačam dobro in po dogovoru. Ponudbe v upravo LP pod »Cena ni važna«.
SLIKE ZA VSE LEGITIMACIJE vam v dveh urah lepo izdelajo foto Pauli, Trubarjeva 38. — Sprejemamo vsa ostala fotografska dela tudi izven ateljeja. Telefon 20-305. 77

Prodamo
zaradi zmanjšanja voznega parka
OSEBNA AVTOMOBILA
OPEL OLYMPIA, generalno prenovljen, tipa 1938 — limuzina
OPEL KAPITAN, v zelo dobrem stanju, tipa 1939 — limuzina z rezervnimi deli
Vozila so na ogled vsak dan od 7. do 14. ure pri Občinskem ljudskem odboru ZAGORJE OB SAVI, Telefon Zagorje 60.
1271

Prodamo:

- kamion znamke »MANN« 5 ton, v dobrem stanju
- kamion znamke »HANZA« 5 ton, v dobrem stanju, generalno popravljene
- kamion znamke »CHEVROLET« 3 tone, v dobrem stanju
- kamion znamke »FORD« 4 tone, v dobrem stanju
- diferencial vozila »MAGIRUS«
- osebni avtomobil »CHEVROLET« 1948 v dobrem stanju
- okvir za veliko tovorno vozilo
- kabino »FORD«
- generator Siemens 110 Voltov, 50 kW, 500 obratov v min., v dobrem stanju
- manjši mlin kamen vertikalni, 18 col, s sitom, nov, v dobrem stanju
- stroj za rezanje utorov v valje (-riefelmašina-) z enim nožem
- mlin za prsto mletje dva para novih kamnov po 46 col
- transporter za žito
- manjši motorni selektor z zapraševalcem
- sekalnico za živinsko krmo na električni pogon z elektromotorjem
- osebni avtomobil »PACKARD« z motorjem »CHEVROLET«

Za prodajne pogoje in druga pojasnila se obrnite na »ZITOPRODUKT« Kragujevac, Telefon 21-06. 1300

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 20. aprila
5.00—7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — vmes od 6.30—6.40 Reklame in obvestila — 7.10 Zabavni zvoki — vmes od 7.20—7.25 Naš jedilnik — 8.05 Operetne melodije Johanna Straussa — 8.40 Zadovoljni Kranjci pojo in igrajo — 9.00 Radijska igra za nižjo stopnjo (ponovitev): Polde Suhadolčan: Bell in črni labodi — 9.30 Virtuozne solistične skladbe M. Balakireva, P. Sarasata, G. Bonarda, M. Tournierja in D. Milhauda — 10.10 Tisoč pisanih zvokov — 11.15 Dober dan, otroci! (Janko Messner: Moštovka — 11.30 Domače napeve izvajajo mariborski ansambli — 12.00 Opoldanski koncertni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Boža Hudopisk: Krmiljenje prašičev s surovo krmo — 12.40 Sopek zabavnih melodij — 13.15 Stirje fantje v veselem ritmu — 13.30 Od arije do arije — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Novi filmi — 16.00 Glasbene uganke — 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 17.30 Zabavna in pesna glasba na tekočem traku — 18.00 Okno v svet: Filipini — 18.15 Pojeta Zenski zbor »Fr. Prešeren« iz Kranja in Mešani zbor I. gimnazije iz Celja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Veseli večer — 21.00 Prenos II. polčasa prvenstvene košarkarske tekme med ASK Olimpijo in Proleterjem II. program
12.30 Mali komorni koncert — 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 13.10 Za prijetno razpoloženje predvajamo spored zabavnih melodij — 14.20 Ljubljanska kronika in obvestila — 14.35 Josef Haydn: Simfonija v G-duru št. 13 — 15.00—15.15 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 22.15—21.00 V plesnem ritmu.

Obvestilo
Podjetje v gradnji
»VISOZA« iz Loznice
obvešča
vse interesente, da do nadaljnjega ne bo dovoljevalo niti kolektivnih kakor tudi ne posameznih obiskov v tovarni.

Na podlagi 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ, št. 34-371/55)
razpisuje
komisija Občinskega ljudskega odbora Ajdovščina za razpis mest direktorjev in upravnikov
mesto upravnika podjetja
SPLOŠNO MIZARSTVO AJDOVŠČINA
Pogoji: lesno-industrijski tehnik s 3-letno prakso na vodilnem mestu ali mizarjski mojster s 7-letno prakso na vodilnem mestu.
Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru.
Pravilno kolkovane vloge z dokazili o strokovni usposobljenosti in z navedbo dosedanje zaposlitve dostavite do 30. aprila 1957 na naslov: Občinski ljudski odbor Ajdovščina. 1272

GIUSEPPE KERSEVANI S.r.l.
GORICA — CORSO ITALIA-24 — Telefon inter. 26-43
Import-Export • Filiala Trst
• kolesa »ALPES«
• kolesa in nadomestni deli
• šivalni stroji in nadomestni deli
• radioaparati in nadomestni deli
• avtomobilski deli
• vsi gumijasti izdelki
Oglejte si razstavljene predmete na zagrebškem velesejmu — italijanski paviljoni
1245

OBVESTILO
Ustanovam, poverjeništvom in ljudskim odborom
Začeli smo izdelovati
najnovejše obrazce
po zakonu o splošnem upravnem postopku
1. Poziv za stranko (Čl. 81 do 86 ZUP) — obrazec OU-1
2. Poziv za stranko (Čl. 87. — ZUP) za obvezno osebno dostavo — obrazec OU-2
3. Poziv za stranko za ustno razpravo (Čl. 81 do 86 in 156 — ZUP) — obrazec OU-3
4. Poziv za pričo (Čl. 81 do 86 in 81 ZUP) — obrazec OU-4
5. Poziv za izvedenca (Čl. 81 do 86 in 191 ZUP) — obrazec OU-6
6. Sporočilo o predaji listin (Čl. 86 ZUP) — OU-8
7. Obvestilo zaradi prejema dostave (Čl. 87, st. 2 ZUP) — obrazec OU-9
8. Dostavnice (Čl. 97 ZUP) — OU-10
9. Omot — kuverta za dostavo pisma prek pošte s povratnico — obrazec OU-11
10. Zaključek o privodu (Čl. 73, st. 3 ZUP) — obrazec OU-13
11. Zapisnik o posvetu in glasovanju (Čl. 79 ZUP) — obrazec OU-14
12. Odločba s skrajšano obrazložitvijo ko pri postopku sodeluje le ena stranka (Čl. 207, st. 1 ZUP) — obrazec OU-15
13. Odločba s skrajšano obrazložitvijo ko pri postopku sodeluje več strank (Čl. 207, st. 1 ZUP) — obrazec OU-16
14. Odločba brez obrazložitve (Čl. 212, st. 3 ZUP) — obrazec OU-17
Opravljam tudi posamezna naročila po povzetju brez plačila poštnine, pri večjih količinah pa po predračunu. Knjigarnam dajemo 15 odstotkov rabata pri vseh naših izdajah.
ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE
»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«
BEOGRAD — PRIZRENSKA 6 — poštni predal 479
telefon 27-953
1281

Lesno-industrijsko podjetje Preddvor pri Kranju
proda po ugodni ceni
osebni avtomobil
znamke JEEP
Vozilo si lahko interesenti ogledajo na sedežu podjetja v Preddvoru pri Kranju
1274

Osječka ljevaonica željeza i tvornica strojeva
Osijek
sprejme za svojo ljavno:
livarskega strokovnjaka-metalurga za sivo litino
Prav tako sprejme
ljarja-mojstra
za modeliranje in ulivanje strojnega liva
V pošte pridejo osebe z večletno prakso
Stanovanje zagotovljeno. — Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe pošljite na sekretariat Osječke ljevaonice željeza in tvornice strojeva Osijek, Petra Svačića 4.
1275

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR LENART
razpisuje
na podlagi 1. člena Zakona o oddajanju in izvajanju gradbenih del ter 3. člena Pravilnika o postopku pri javni pismeni licitaciji za oddajo gradbenih del (Uradni list LRS, št. 17/55)
javno pismeno LICITACIJO
za oddajo gradbenih in obrtniško-gradbenih del
za zgraditev treh šeststanovanjskih blokov v Lenartu v Slovenskih goricah
Licitacija bo 10. maja 1957 ob 10. uri v prostorih Občinskega ljudskega odbora Lenart v Lenartu.
Predračunska vsota za ta gradbena dela je:
za en blok 18,645.614 din
za vse tri bloke 55,936.842 din
Rok za izvršitev gradbenih del na vseh treh objektih je 30. avgust 1957. Za dovršitev obrtniških in instalacijskih del je 1. november 1957.
Varščino je treba položiti v višini 0,2% predračunske vsote z garancijskim pismom ali na drug primeren način najpozneje do začetka licitacijske obravnave. Prav tako je treba plačati občinsko takso za ponudbe v znesku 11.240 din po tar. št. 10 odloka o uvedbi občinskih taks na tekoči račun 64-KB-6-338-721/3 Občinske takse. Licitanti morajo predložiti tozadevno potrjeno licitacijski komisiji pred začetkom licitacije. Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisi pravilnika o postopku pri javnih licitacijah za oddajo gradbenih del.
Tehnični elaborat bo interesentom na razpolago od dne 17. aprila 1957 vsak delavnik od 8. do 12. ure v prostorih Občine Lenart na oddelku za gospodarstvo.
Investitor:
OBČINSKI LJUDSKI ODBOR LENART
1273

Občinski ljudski odbor Brežice
razpisuje
natečaj
za izpopolnitev naslednjih delovnih mest v administraciji Občinskega ljudskega odbora, in sicer za:
načelnika oddelka za finance
višja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna praksa ekonomsko-finančne stroke
načelnika oddelka za splošne zadeve
srednja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna upravna praksa
tržnega inšpektorja
srednja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna praksa ekonomsko-komercialne stroke
referenta za narodno obrambo
nižja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna praksa
šefa odseka za proračun in fonde
srednja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna praksa finančno-računovodske stroke
referenta za dohodke od prebivalstva
srednja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna praksa
referenta za gospodarsko-upravne zadeve
srednja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna upravna praksa
referenta za delo
nižja strokovna izobrazba, strokovni izpit in potrebna praksa
Osnovna plača po temeljni uredbi. Dopolnilna plača po medsebojnem dogovoru v mejah določb odloka o dopolnilnih plačah. Stanovanja zagotovljena.
Pravilno kolkovane ponudbe z življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja dostavite Občinskemu ljudskemu odboru Brežice najpozneje do 30. aprila 1957. Nekolkovanih vlog ne bomo upoštevali.
1275

Filmski DROBIŽ

V začetku aprila je bila v Zagrebu premiera nemško-hrvatskega koprodukcijskega filma »Kruh in sol«, ki ga je režiral František Čap. Ob tej priložnosti je Ostojač v imenu Društva filmskih novinarjev in publicistov zelo ostro napadel ta film.

Kakor smo že poročali, bo jugoslovanska kinematografija zastopena na filmskem festivalu v Cannesu z dvema filmoma, in sicer s slovenskim celovečernim filmom »Dolina miru« ter z dokumentarnim filmom režiserja Aleksandra Petroviča »Polet nad močvirjem«. Znaní arabski filmski kritik Adamović hvali v celotni »NIN« izbor Zvezne komisije in pravi: »Dolina miru je film z globoko humano noto, v njem je precej neposredne človeške toplote. Torej ima dokaj pogojev, da nas bo v Cannesu uspešno zastopala.«

V Sarajevu je bila pred kratkim premiera domačega filma »Majhne stvari«, ki ga je režiral Boško Kosanović, avtor »Hiše na obali« in »Soteskas«. Aco Štaka, filmski kritik »Oslobodjenca«, je film ocenil odklonilno. Predvsem očita scenaristu Vladimirju Paskaljeviču, da je povzročil dobro zamisel, o Kosanoviču pa piše, da je bil zelo nepremišljen, ko je sprejel režijo tega filma.

Beograjsko filmsko podjetje »Slavia-films« bo posnelo ciklus dokumentarnih filmov o srbskih slikarjih Djuri Jakšiću, Nađeždi Petrovič, Djerđu Kestiću in Paји Jovanoviču.

Filmski sistem scenarisa, izum ameriškega inženirja Freda Wallerja, se v Mehiki ni uveljavil, in sicer v glavnem zaradi predragih vstopnic, saj so organizatorji predstav zahtevali štirikratno povprečno ceno. Doblasi so zato prepovedala predstave.

»Velika priložnost« se imenuje lahka filmska zgodba, ki bo v njej štirinajstletna Sabine Sinjen dvignila vso vas proti svoji sestri. Podjetje CCC je zagotovilo dijakinji, ki jo kaže posnetek, večletno strokovno filmsko izobrazbo, vmes pa bo nastopala v filmih režiserja Wolfganga Staudteja.

Na meji med Mehiko in ZDA bodo v kratkem dogradili filmski atelje, v katerem bodo ameriški producenti lahko posneli po dvoje filmov na leto.

V Parizu bodo čez nekaj tednov dokončali študij prvi slušateljski filmskega inštituta.

Najrazličnejšim »skopoma« se je zred kratkim pridružil še nov sistem, imenovan »skop družbe RKO«. Za novi sistem ne bo treba spreminjati sedanjih kinemaskopskih objektov, marveč le okena v projekcijskem aparatu, ker so razmerja z novim sistemom za spoznanje nanjša.

»TUJA ZEMLJA«

Marca je bila v Sarajevu premiera najnovejšega jugoslovanskega filma »Tuja zemlja«. Za skupino BMC (Bosna-film, Morava-film, Croatia-film) je posnel na filmski trak scenarist Meše Selimovića Jože Gale, ki ga poznamo kot režiserja slovenskega filma »Kekec«. Direktor fotografije je bil Ivan Marinček, glasbo pa je napisal Bojan Adamič. Igrajo Rade Marković, Ilija Djuvalekovski, Milorad Margešić, Tamara Miletić, Marija Crnobori, Stane Potokar (kalabrijski kmet, eden izmed sedmih italijanskih vojakov), Milorad Jasnić in drugi.

»Tuja zemlja« — Marko (Rade Marković), Edmondo (Bata Paskaljevič) in Gianni (Tomo Koruzović)

V Sarajevu in prav tako v Beogradu je doživel film »Tuja zemlja« lep uspeh, o njem pa sta se pohvalno izrazila tudi italijanska gosta producent Fatigati in režiser Aldo Vergano, ki je vzlet kopijo s seboj. Ker bomo film v kratkem videli tudi pri nas, je režiser Jože Gale povedal za naše bralce nekaj o svojem novem delu.

»Ze pred leti so me vabili k »Bosna-filmu«, do sodelovanja pa je prišlo šele s »Tujo zemljo«. Filmska tema me je navdušila, prevzel sem jo predvsem zato, ker psihološko obravnava naš revolucionarni boj in njegove sovražnike. Zgodba se razplete prve dni po italijanski kapitulaciji. Skozi neznane gozdove in požgane vasi se prebija skupina okupatorjevih vojakov, ki bi se radi vrnil domov. Vsi so živi ljudje. Čeprav govorijo isti jezik in nosijo iste uniforme, se razlikujejo med seboj po značajih, željah in človečnosti.«

»Ob tem motivu se zvrstijo moralno-politični problemi, ki se pokažejo pri vsaki osebi s posebnega stališča. Film je poskus,

Evropski film

»Misel o »evropskem filmu«, ki je že zelo stara, nima osnov v koprodukcijah, ki običajno šepajo z umetniške in gospodarske strani. Njena osnova in uspeh sta odvisna od tega, koliko bodo evropski narodi spoznali njegov pomen in prednost, da lahko tudi pri tem ohranijo svoje narodnostne značilnosti. Seveda je mnogo snovi, po katerih bi lahko snemali mednarodne filme, vendar pravijo zagovorniki »evropskega filma«, da bodo ti v manjšini.

GlavniBLEM pri osnovanju te zamisli je, kako utrditi gospodarske zveze, da bi nastala trgovsko sposobna skupina, ki bi lahko tekmovala z drugimi.

pokazati odseve naše revolucije skozi prizmo njenih nasprotnikov. To mi je omogočilo, da sem se odmaknil od dosedanjega, bolj ali manj zgodovinsko-dokumentarnega obravnavanja velike dobe naše zgodovine in vpletel v dogajanje posameznih človeške usode. Vsak lik ima svojo logiko in razum, v vseh pa je čutili humanizem, ki je aktualen zlasti v današnjem prizadevanju človeštva, da bi našlo nove poti k sporazumevanju in sodelovanju.«

»Film »Tuja zemlja« smo posneli v dvanajsetih dneh, mislim pa, da sorazmerno kratka

Režiser Jože Gale o svojem novem filmu

snemalna doba ni vplivala na kvaliteto, ker je bila organizacija dobra in vse temeljito pripravljeno. Skladatelj je imel posebno, precej zahtevno dolžnost, saj glasba včasih prevzame v tem filmu vodilno vlogo. — V Sarajevu in Beogradu so film lepo sprejeli, upam, da bo naletel na takšen odziv tudi pri slovenskih gledalcih.«

Dubravka Kenić v »Tuji zemlji« bosanske proizvodnje

»Najprej poroka«

Pri Triglav filmu so začeli snemati nadaljevanje »Vesne«

Metka Gabrijelečičeva bo spet Vesna

Kaže, da bomo kmalu dobili drugo dejanje slovenskega filma »Vesna«, zakaj pri Triglav filmu so pred dnevi prvič zavrteli kamere za nov slovenski film, ki ima za sedaj delovni naslov »Najprej poroka«. Če bo šlo po sreči, bodo veselo zgodbo posneli do prvih dni junija, podjetje pa namerava s filmom »Najprej poroka« sodelovati na letošnjem filmskem festivalu v Pulju.

Naj na kratko naznačimo vsebino nove slovenske filmske komedije: V zimskih počitnicah se dekleta odpravljajo na Komno,

zardi, da se Samo vnema za drugo dekle, zato se mu skuša primerno oddolžiti. Zadeva se zaplete, Vesnina teta zahteva, naj se dekleta takoj vrne.

V Ljubljani se vztrajno širijo govorice, da Vesna pričakuje naraščaj, njena teta in oče se po prvem nemiru kar sprizajzita s tem, da jima bo naložena skrb za malega kričarja, nazadnje pa se le izkaže, da ni vse skupaj nič res. Potem se Vesna in Samo spet najmeta, k vsemu pa po svoje pripomorejo Sandi, Kristof, Hiperbola in številni drugi znanci iz »Vesne«.

Snemalno knjigo za film »Najprej poroka« je napisal po scenariju Mateja Bora režiser František Čap, za kamero bo stal Janež Kalisnik, v glavnih vlogah bosta nastopila Metka Gabrijelečič kot Vesna in Franek Trefalt

Kot Samo bo nastopil v novi komediji »Najprej poroka« Franek Trefalt

kot Samo, z njima pa Olga Bedjanič, Janez Cuk in Jure Furlan. Nekaj posnetkov bodo napravili na smučiških Komne, večino filma pa bodo posneli v Ljubljani.

NOVA FRANCOSKA KOMEDIJA

Francozi snemajo komedijo z nenavadnim naslovom »Dva moža, prašič in noč v Parizu«. Vsaj po Jeanu Gabinu, ki nastopa v glavni vlogi, bi sodili, da bodo Francozi spravili spet enkrat duhovito zgodbo na filmsko platno.

Slovo od tovarne sanj

Nemški filmi se po drugi vojni navzlic prizadevanju njihovih ustvarjalcev ne morejo povzpeli na predjono raven. Razlogov za to je več, vendar ni doslej še nihče valil krivde na nemške igralce, ki so znani tudi izven svoje domovine. Primer Curd Juergensa in Marie Schell zgovorno pričča za to trditve. Njima se je pred črtom pridružil še O. W. Fischer, ki že nekaj let velja v Nemčiji za najbolj popularnega filmskega igralca. Njegov sloves se da natančno oceniti po honorarjih, ki jih

dobiva za vloge slabokrvnih ljubimcev v osladnih sentimentalnih zgodbah in zgodovinskih dramah. Pri vsakem filmu je O. W. Fischer zaslužil povprečno 150.000 mark, kar je mnogo celo za hollywoodske razmere.

Privatno življenje O. W. Fischerja je bilo primerno njegovim dohodkom. Stanoval je v razkošni vili v bavarskih hribih. Vsako leto je menjaval avtomobile, seveda najdražje znamke. Dovoljeno mu je bilo več kot kakršnemu koli nemškemu igralcu. Sam si je

izbral scenarije, režiserje in soigralce.

Fischer je bil tako prepričan o svoji neminljivi slavi, da je v številnih izpadih zapravljal simpatije domača vseh nemških filmskih novinarjev. To se mu je seveda prav kmalu maščevalo. Pred kratkim se je vrnil iz Hollywooda, kjer bi moral igrati glavno vlogo v novem filmu Henryja Kosterja. Namenoma rabimo pogojnik, ker se je že po dveh tednih spril z režiserjem, kar je imelo za posledico, da so ga dobesedno vrgli na cesto. Ameriške filmske pogodbe za igralce vsebujejo posebno določilo, ki štiti koristi producentov pred morebitnimi popadki priznanih in zato muhastih igralcev.

Vsi nemški listi so na dolgo in široko pisali o tem ponesrečenem izletu O. W. Fischerja v ameriško filmsko prestolnico. Napovedujejo mu žalostno bodočnost, ker je menda hkrati z ameriškim neuspehom zapravljal tudi simpatije nemške publike. Če je to res, bo moral Fischer v kratkem spremeniti svoj odnos do tiska, saj tudi Nemci poznajo v zahodnem svetu veljavni pregovor: *Spouštuj tisk, da boš dolgo in srečno živel!*

Sestra znane francoske igralkice Michele Morgan nastopa v francoskem filmu »Vrnitev«. Nova filmska pridobitev ima umetniško ime Helène Russell. — Gornji posnetek kaže obe sestri.

MOŽ V SIVEM

33 Sloan Wilson

Navsezadnje so mornarji pobrali Toma in padalce, ki niso bili ranjeni. Ko je sedel v tihem kotu na ladji, ki se je oddaljevala od otoka, je še vedno videl pred seboj Mahoneyja, kako teče proti kraju, kjer bo zdaj zdaj eksplodirala granata. Ta se je razletela dobra dva čevlja pred njim. Tom je videl Hanka pred seboj v pozi Keatsovih ljubimcev na stari posodi iz grških časov, videl je granato, ki se je ustavila tik pred Hankom, v ozadju pa se je svetlikalo globoko, modro nebo.

Prisedel je major in rekel: »Med temi prokletimi mornarji jih je nekaj, ki so se splazili na obalo in obglavljali japonske mrliče. Potem so v čeladah skušali skuhati glave, da bi si jih vzeli s seboj za spomin.« Tom je skomignil z rameni in ni odgovoril. Dejstvo, da je prenelo vrgel granato in ubil Mahoneyja, dejstvo, da so nekateri mladi mornarji hoteli vzeti s seboj za spomin človeške lobanje, dejstvo, da je padlo več sto ljudi zaradi otoka Karkov, ki ga je bilo treba zavzeti, vsa ta dejstva je skušal Tom zbrisati iz svojega spomina. To je navsezadnje logika vojne, si je dejal, to spoznanje je sprejel z olajšanjem in ga navduše-

no pozdravil kot ugotovitev, da vsega tega ni mogoče prav oceniti in da je treba pozabiti na vse, kar je bilo. Dogodki se vrstijo, je govoril sam pri sebi, drug za drugim pridejo in bodo prihajali; kdor bi jih skušal uravnati po logičnem premisleku, bi znozel.

Iznenada je Toma prevzelo silno hrepenenje, da bi se vrnil domov, domov k Betsy in k tisti resni, stari babičini hiši. »Kaj menita, koliko dopusta bomo dobili pred novo akcijo?« je vprašal majorja.

Ko je zdaj sedel za svojo pisalno mizo v Schenhausnerjevi ustanovi, zdaj v letu 1953, se je vprašal, ali je Cezar Gardella v resnici potoval v Rim in se tam oženil z Gino ali pa se je po vojni vrnil v New York in poskusil prav kot Tom pozabiti na vse. Najbolj ga je zanimalo, ali ga je Gardella spoznal in ali se še jezi nanj, ker je pustil Marijo. Čudno je, da mi je zameril zaradi Marije, je razmišljal Tom, ne pa tudi tega, da sem ubil Mahoneyja. Gotovo je Cezar že tisti trenutek spoznal, da se je zgodilo po nesrečnem naključju. Morda se Mahoneyja niti ne spomni več. Toda če je Marija dobila sina ali hčer in če ji Cezar sporoči, kje Tom dela, bi se moglo vse drugače zaključiti. Rojstvo ima včasih hujše posledice kot smrt.

Iznenada je zabrel telefon. Dick Haver ga je klical iz svoje pisarne na oni strani veže. »Tom, ali lahko prideš za minuto k meni?« ga je vprašal. »Seveda,« je odgovoril Tom. »Zelo radi!«

XIII

»Pred nekaj minutami mi je telefoniral Hopkins,« je rekel Dick, »in me vprašal, ali lahko začne delati prihodnji teden. Mislim, da si se že odločil!«

»Hotel sem ti povedati davi,« je odgovoril Tom, »pa te nisem mogel najti...«

»Ze razumem,« je rekel Dick. »Hopkinsu sem rekel, da zaradi nas lahko začneš tam takoj.«

Tomu ni bilo všeč, da se je Dick delal velikega dobrotnika, zato je odgovoril: »Vsekakor sem ti zelo hvaležen za vse, kar si storil zame.«

»Ne bova si še rekla zbogom,« je povedal Dick. »Dogovorila se bova za keso!«

Tom se je vrnil v pisarno in popravil svojo pisalno mizo. Nekaj stvari še moram urediti, je razmišljal. Nič posebnega ni, če Cezar Gardella vozi dvigalo pri radijski družbi. To nič ne pomeni. Preteklost je minila, ne morem si gristi živcev vsakikrat, kadar bom stopil v dvigalo. Doleg sem imel dobre živce in upam, da bo tako tudi v bodoče. Ni važno, ali me bo Cezar spoznal ali ne, ničesar se mi ni treba sramovati, vsaj ne ničesar, kar je v zvezi s Cezarjem. Mahoney ni prvi človek, ki so ga v bojnem metehu po nesreči ubili lastni ljudje, dobri Hank bi to prav gotovo razumel prej kot kdorkoli drug. Tudi Marija nima ničesar proti meni, razumela sva drug drugega. Vprašanje je le, ali ima otroka. Ali Cezar to ve? Zakaj ni ničesar rekel, če me je spoznal?

Ne, je razmišljal Tom, tako ne gre več. Med vojno in mirom je treba pogniti jasno črto. Preteklost je nekaj, kar je treba pozabiti, ta je samo teoretična prednica sedanosti. V praksi je daljni, nepovezani sen, prava soba strahov. V večini primerov sedanost ni v nobeni zvezi s prihodnostjo. To je svet pretrganih niti in je najbolje, če vse to verjamem, saj voznik dvigala ne more biti tako močan, da bi človekovo sedanost povezoval s preteklostjo. Ta je izgnila, je razmišljal, ne maram se več trapati z njo. Močan moram biti. Nisem človek, ki bi podlegel živčnim zlomom. To se meni

ne bo zgodilo. Preveč odgovornosti me čaka. Zdal je mir, vojno je treba pozabiti.

Smešno, je razmišljal Tom, smešno je, kako ta svet živi. Pred svojimi otroki stojiš in jih popolnoma iskreno učiš: »Ne ubijaj!« Učiš jih plesati, igrati na glasbila in tenis, drugi jih učijo latinščine, tretji jim svetujejo, kako naj se oblačijo. Kolikor je le mogoče, naj spoštujejo sami sebe. Ko je bil moj oče mlad, se je to učil, vse to sem se učil tudi sam in kolikor bom mogel dobro, bom to naučil tudi svojega sina. Če bom mogel, ga bom naučil braniti domovino.

»V redu, fantje, tole je puška! Ali je kdo izmed vas že kdaj prej videl puško?«

Tom se je spominjal vodnika, ki mu je posredoval osnovne vojaške veščine, možakarja zabuhlih lic in apatičnega glasu, človeka, ki ga je spomin nanj prenesel nazaj v leto 1942. Rekruti so se smejali, ko je vodnik dejal: »Ali je kdo izmed vas že poprej videl puško?« Vsi vodniki govorijo tako vsej generaciji, vsi regruti se smejejo istim dvotipom.

»V redu, fantje, tole je puška, tu v drugi roki pa držim bajonet. Ali je kdo izmed vas že kdaj prej videl bajonet?«

To pot ni bilo smeha. Rekruti, ki so stali v krogu okoli vodnika, so se živčno prestopili.

»Primeš bajonet in ga natakneš na vrh puške. Takole! Toliko časa ga rineš, da se zaskoči. Stopi-te malo nazaj! Pokazal vam bom, kako to gre, potem pa boste ponovili. Uporaba bajoneta zahteva tri osnovne gibe. Najprej ga zasadiš, potem ga izvlečeš, pri tem z roko ali z nogo sunesh sovražnika, nato pa ga z vso težo puškinega kopita lopneš po glavi. Seveda moraš biti pri tem zelo spreten in hiter...«